

**«ҚазАвтоЖол» Ұлттық Компаниясы»
Акционерлік қоғамы**

Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің
2019 жылдың 1 шілдесіндегі №665 бұйрығымен енгізілген
өзгерістер мен толықтыруларымен қоса Қазақстан
Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылдың 28
маусымындағы №404 бұйрығына сәйкес дайындалған

*2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша,
тәуелсіз аудитордың Аудиторлық есебімен бірге*

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

«ҚазАвтоЖол» Ұлттық Компаниясы» Акционерлік қоғамы қатысушылары мен басшылығына

Пікір

Біз 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы бухгалтерлік баланстан, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал, меншікті капиталдағы өзгерістер және ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есептентерден, сондай-ақ, есеп саясатының негізгі ережелері мен басқа түсіндірмелі ақпараттардан тұратын «ҚазАвтоЖол» Ұлттық Компаниясы» Акционерлік қоғамының (бұдан әрі – «Компания») қаржылық есептілік нысандарының аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше "Жария мүдделі ұйымдардың (қаржы ұйымдарынан басқа) жариялау үшін жылдық қаржылық есептіліктің тізбесі мен нысандарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы №404 бұйрығына сәйкес, 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Компанияның қаржылық есептілігіне қоса беріліп отырған нысандары барлық маңызды қатынастарда дайындалған.

Пікірді білдіру негізі

Біз халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз бұдан әрі есептің "қаржылық есептілік нысандарының аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі" бөлімінде сипатталған. Біз Компанияға қатысты Қазақстан Республикасындағы қаржылық есептілік нысандарының аудитіне қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес тәуелсізбіз және осы талаптарға сәйкес өзге де этикалық міндеттерді орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіз бола алатындай жеткілікті және тиісті деп санаймыз.

Маңызды мән-жайлар – бухгалтерлік есеп принциптері және тарату немесе пайдалану бойынша шектеулер

Қоса беріліп отырған қаржылық есептілік нысандары Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 «Қаржылық есептіліктің тізбесі мен нысандарын бекіту туралы» бұйрығының талаптарына сәйкес жасалғанына назар аударамыз және қоғамдық мүдделі ұйымдардың (қаржы ұйымдарын қоспағанда) жариялауға арналған жылдық қаржылық есептілігі» қаржылық есептілік нысандарын дайындауға қатысты жоғарыда аталған бұйрықтың талаптарын орындау мақсатында ғана дайындалған. Нәтижесінде қаржылық есеп берудің бұл нысандары басқа мақсатқа сәйкес келмеуі мүмкін. Біздің есеп тек Компания мен Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің ақпараты мен пайдалануына арналған және басқа тараптардың (Компания мен Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігінен басқа) таратуына немесе пайдалануына жатпайды. Біз бұл мәселе бойынша өзгертілген пікір білдірмейміз.

Қаржылық есептілікке қатысты басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық "Жария мүдделі ұйымдардың (қаржы ұйымдарынан басқа) жариялау үшін жылдық қаржылық есептіліктің тізбесі мен нысандарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 бұйрығына сәйкес көрсетілген қаржылық есептілік нысандарын дайындауға және басшылық қаржылық есептілік нысандарын дайындау үшін қажет деп санайтын жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланулары жоқ ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Қаржылық есептілік нысандарын дайындау кезінде басшылық Компанияны таратуға, оның қызметін тоқтатуға немесе басшылықтың мұндай әрекеттерге нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда, басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашуға, және қызметтің үздіксіздігі туралы болжам негізінде есептілік жасағаны үшін жауапты.

Аудит жөніндегі Комитет компанияның жеке қаржылық есептілік нысандарын дайындау процесін қадағалауға жауапты.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар Компанияның қаржылық есеп беру нысандарын әзірлеу жүйесін қадағалауға жауапты.

Аудитордың қаржылық есептілік нысандарының аудитіне жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жылдық қаржылық есептіліктің толығымен алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбағандығы туралы ақылға қонымды сенімділік алу және біздің пікіріміз енетін аудиторлардың есебін шығару. Орынды сенімділік жоғары дәрежедегі сенімділікті білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит бар болған кездегі елеулі бұрмалануларды анықтайтындығына кепіл болып табылмайды. Бұрмаланулар алаяқтық әрекеттер немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар немесе жиынтық түрінде осы қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдерге ықпал етуі негізді түрде жорамалданса, маңызды болып саналады.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит бойы кәсіби күмәншілдік сақтаймыз. Одан бөлек біз келесілерді орындаймыз:

- алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан жылдық қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз және де осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және өткіземіз; біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені алаяқтық әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізу, ақпаратты немесе әрекетті бұрмалап көрсетулерді немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтуді қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында, бірақ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатынсыз, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің түсінігін аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін және басшылық дайындаған ақпаратты тиісінше ашуды бағалаймыз;
- басшылықтың бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдануының заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз және де алынған аудиторлық дәлелдер негізінде Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туғызуы мүмкін оқиғалар немесе шарттарға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоқтығы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген қорытындыға келсек, біздің аудиторлық есебімізде қаржылық есептілікке сәйкес ашып көрсетілген ақпаратқа назар аудартуымыз керек немесе осындай ашып көрсетілген ақпаратқа назар аудартуымыз керек немесе осындай ашып көрсетілген ақпарат орынсыз болса, пікірімізді өзгертуіміз керек. Біздің қорытындыларымыз аудиторлық есебіміздің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе шарттар Компанияның үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетінің жоғалуына әкелу мүмкін;
- қаржылық есептіліктің жалпы ұсынылуын, оның құрылымын және мазмұнын, соның ішінде ақпараттың ашылуын, сондай-ақ қаржылық есептілікте оның негізі болатын операциялар мен оқиғалардың шынайы көрсетілуінің қамтамасыз етілуін бағалаймыз.

Біз корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалармен ақпараттық әрекеттесуді жүзеге асырып, оларды аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері жөніндегі, сондай-ақ аудит барысында анықталған елеулі ескертулер, соның ішінде біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы хабардар етеміз.

ТОО "RSM Qazaqstan"

Айсулу Нарбаева
Аудитор /Бас директор
«RSM Qazaqstan» ЖШС

Аудитордың біліктілік куәлігі
1994 жылғы 21 қазандағы
№ 0000137

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
Ішкі мемлекеттік аудит комитеті 2019 жылғы 24
желтоқсанда берген № 19024411 Қазақстан
Республикасының аумағында аудиторлық
қызметпен айналысуға мемлекеттік лицензия

050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
Достық даңғ., 43, «D43» бизнес-орталығы, 302-кеңсе

2023 жылғы 30 маусым

«RSM Qazaqstan» ЖШС RSM қатысушыларының фирмалар желісінің мүшесі болып табылады. RSM желісіне қатысатын әрбір фирма тәуелсіз заңды тұлға болып табылады. RSM желісін Англия мен Уэльсте тіркелген RSM International Limited компаниясы басқарады.

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Қаржылық есептілік нысандары

Бухгалтерлік баланс	1-3
Пайда немесе залалдар туралы есеп.....	4-5
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп.....	6-8
Капиталдағы өзгерістер туралы	9-13
Қаржылық есептілік нысандарына түсіндірме жазба	14-59

Бухгалтерлік баланс

есеп беру кезеңі 2022 жыл

Индекс: № 1 - Б (баланс)

Кезеңділігі: жылдық

Ұсынатындар: қаржы жылының нәтижелері бойынша жарияға мүдделі ұйымдар

Қайда ұсынылады: бағдарламалық қамтамасыз ету арқылы электрондық форматта қаржылық есептілік депозитарийіне

Тапсыру мерзімі: жыл сайын есептік кезеңнен кейінгі жылдың 31 тамызынан кешіктірмей

Ұйым атауы: «ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамы

мың теңгемен

Активтер	Жол коды	Есепті кезеңнің соңына	Есепті кезеңнің басына
I. Қысқа мерзімді активтер :			
Ақша қаражаты және оның баламалары	010	42,168,929	10,506,705
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржылық активтер	011	-	-
Басқа жиынтық табыстар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржылық активтер	012	-	-
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржылық активтер	013	-	-
Қысқа мерзімді туынды қаржы құралдары	014	-	-
Басқа қысқа мерзімді қаржылық активтер	015	412,825	17,164
Қысқа мерзімді сауда және басқа дебиторлық берешек	016	32,957,204	44,685,672
Жалға алу бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешек	017	-	-
Сатып алушылармен шарттар бойынша қысқа мерзімді активтер	018	-	-
Ағымдағы табыс салығы	019	171,708	174,063
Қорлар	020	474,455	315,856
Биологиялық активтер	021	-	-
Өзге қысқа мерзімді активтер	022	116,904,916	98,368,452
Қысқа мерзімді активтердің жиынтығы (010 – 022 жолдар сомасы)	100	193,090,037	154,067,912
Сатуға арналған активтер (шығатын топтар)	101	8,194,917	1,600,008
II. Ұзақ мерзімді активтер			
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржылық активтер	110	63,861	83,321
Өзге жиынтық табыстар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржылық активтер	111	-	-

Бухгалтерлік баланс (жалғасы)

мың теңгемен

Активтер/ Міндеттеме және капитал	Жол коды	Есепті кезеңнің соңына	Есепті кезеңнің басына
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржылық активтер	112	-	-
Ұзақ мерзімді туынды қаржы құралдары	113	-	-
Бастапқы құны бойынша есепке алынатын инвестициялар	114	-	-
Үлеске қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар	115	-	-
Өзге ұзақ мерзімді қаржылық активтер	116	-	-
Ұзақ мерзімді сауда және дебиторлық берешек	117	536,180,633	429,551,920
Жалға алу бойынша ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	118	-	-
Сатып алушылармен шарттар бойынша ұзақ мерзімді активтер	119	-	-
Инвестициялық мүлік	120	-	-
Негізгі құралдар	121	1,379,514	1,442,746
Пайдалану құқығы нысанындағы актив	122	-	-
Биологиялық активтер	123	-	-
Барлау және бағалау активтері	124	-	-
Материалдық емес активтер	125	18,237	28,942
Кейінге қалдырылған салық активтері	126	-	-
Өзге ұзақ мерзімді активтер	127	405,515,555	391,704,440
Ұзақ мерзімді активтер жиынтығы (110-127 жолдар сомасы)	200	943,157,800	822,811,369
Теңгерім (100-жол +101-жол + 200-жол)		1,144,442,754	978,479,289
III. Қысқа мерзімді міндеттемелер		-	-
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	210	74,997,260	30,699,115
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	211	-	-
Қысқа мерзімді туынды қаржы құралдары	212	-	-
Өзге қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	213	7,504,714	9,459,214
Қысқа мерзімді туынды қаржы құралдары	214	-	-
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	215	1,474,948	730,217
Табыс салығы бойынша ағымдағы салық міндеттемелері	216	-	-
Қызметкерлерге сыйақы беру	217	-	-
Жалға алу бойынша қысқа мерзімді берешек	218	-	-
Сатып алушылар шарттары бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	219	83,028,659	59,000,679
Мемлекеттік көмекқаржылар	220	-	-
Төлемге дивидендтер	221	-	-
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	222	19,929,364	15,402,124
102,392,103 – Қысқа мерзімді міндеттемелер жиынтығы (210 – 222 жолдар сомасы)	300	186,934,945	115,291,349
Сатуға арналған шығатын топтар міндеттемелері	301	-	-

Бухгалтерлік баланс (жалғасы)

мың теңгемен

	Жол коды	Есепті кезеңнің соңына	Есепті кезеңнің басына
Міндеттеме және капитал			
IV. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	310	819,926,187	747,063,812
Пайда мен залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	311	-	-
Ұзақ мерзімді туынды қаржы құралдары	312	-	-
Басқа ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	313	6,412,481	3,284,110
Ұзақ мерзімді сауда және басқа дебиторлық берешек	314	-	-
Ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері	315	-	-
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	316	3,087,087	139,055
Қызметкерлерге сыйақы беру	317	-	-
Жалға алу бойынша ұзақ мерзімді берешек	318	-	-
Сатып алушылар шарттары бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер	319	43,410,110	44,851,296
Мемлекеттік көмекқаржылар	320	-	-
Өзге ұзақ мерзімді міндеттемелер	321	149,420,407	114,718,052
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиынтығы (310 - 321 жолдар сомасы)		1,022,256,272	910,056,325
V. Капитал	400		
Жарғылық (акционерлік) капитал	410	2,342,779	2,342,779
Эмиссиялық табыс	411	-	-
Сатып алынған меншікті үлестік құралдар	412	-	-
Өзге жиынтық табыс компоненттері	413	636	636
Бөлінбеген пайда (өтелмеген шығын)	414	(67,091,878)	(49,211,800)
Өзге капитал	415	-	-
Бас ұйымның меншігіне жататын капитал жиынтығы (410-415 жолдар сомасы)	420	(64,748,463)	(46,868,385)
Бақыланбайтын меншіктенушілер үлесі	421	-	-
Капиталдың барлығы (420+жол 421 жол)	500	(64,748,463)	(46,868,385)
Теңгерім (300 +жол 301+жол 400 + жол 500 жол)		1,144,442,754	978,479,289

Басқарма төрағасы:

Қасымбаев М.М.

(тегі, аты, әкесінің аты)

Бухгалтерлік есеп департаментінің директоры
Бас бухгалтер:

Медеубаева Г.К.

(тегі, аты, әкесінің аты)

30 маусым 2023 жыл

Пайда және залал туралы есеп

есептік кезең 2022 жыл

Индекс: № 2 – ПЗЕ

Кезеңділік: жылдық

Ұсынатындар: қаржы жылының нәтижелері бойынша жарияға мүдделі ұйымдар

Қайда ұсынылады: бағдарламалық қамтамасыз ету арқылы электрондық форматта қаржылық есептілік депозитарийіне

Тапсыру мерзімі: жыл сайын есептік жылдан кейінгі жылдың 31 тамызынан кешіктірмей

Ұйым атауы: «ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамы

мың теңгемен

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есептік кезеңге	Алдыңғы кезеңге
Түсім	010	13,272,419	6,559,309
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	011	(10,612,114)	(5,297,797)
Жалпы пайда (010-жол – 011-жол)	012	2,660,305	1,261,512
Сату бойынша шығындар	013	-	-
Әкімшілік шығындар	014	(2,281,075)	(1,812,807)
Өзге шығындар	015	(4,468,531)	(1,627,323)
Өзге табыстар	016	976,699	1,357,143
Барлық операциялық пайда (шығын) (+/-012 -016 жолдар)	020	(3,112,602)	(821,475)
Қаржылық табыстар	021	26,253,515	15,751,505
Қаржылық шығындар	022	(37,823,528)	(14,930,410)
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдастырылған ұйым және бірлескен қызметтер пайдасындағы (залалындағы) ұйымның үлесі	023	-	-
Өзге операциялық емес табыстар	024	-	-
Өзге операциялық емес шығындар	025	-	-
Салық салғанға дейінгі пайда (залал) (+/- 020 – 025 жолдар)	100	(14,682,615)	(380)
Табыс салығы бойынша үнем/(шығын)	101	(3,197,463)	127,486
Жалғасқан қызметтен салық салынғаннан кейінгі пайда(залал) (100-жол + 101-жол)	200	(17,880,078)	127,106
Тоқтатылған қызметтен салық салынғаннан кейінгі пайда(залал)	201	-	-
Жыл пайдасы (200-жол + 201-жол) қатысты:	300	(17,880,078)	127,106
бас ұйымдар иелері		(17,880,078)	127,106
бақыланбайтын меншіктеушілер үлесі		-	-

Пайда және залал туралы есеп (жалғасы)

мың теңгемен

Басқа жиынтық табыс, барлығы (420 – 440 сомасы):	400	-	-
оның ішінде:		-	-
басқа жиынтық табыс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын үлестік қаржылық құралдарды қайта бағалау	410	-	-
үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдастырылған ұйым және бірлескен қызметтердің басқа жиынтық пайдасындағы (залалындағы) үлес	411	-	-
мерзімі ұзартылған табыс салығының мөлшерлемесіндегі өзгерту нәтижесі	412	-	-
ақша ағындарын хеджерлеу	413	-	-
шетелдік ұйымдардағы инвестициялар бойынша курстық айырмашылық	414	-	-
шетелдік операциялардағы таза инвестициялық хеджерлеу	415	-	-
өзге жиынтық табыстағы басқа компоненттер	416	-	-
пайда (залал) құрамындағы қайта сыныптау кезіндегі түзету	417	-	-
өзге пайда жиынтық компоненттерінің салықтық нәтижесі	418	-	-
Кейінгі кезеңдердегі пайдалар немесе залалдарға қайта сыныптауға жататын басқа да жиынтық табыстың жиынтығы (пайдаға салынатын салықты шегергенде) (410-418 жолдар сомасы)	420	-	-
негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді қайта бағалау	431	-	-
үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдардың және бірлескен қызметтің өзге жиынтық пайдасындағы (залалындағы) үлес	432	-	-
зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайдалар (залалдар)	433	-	-
басқа жиынтық табыс компоненттерінің салықтық нәтижесі	434	-	-
өзге жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын үлестік қаржы құралдарын қайта бағалау	435	-	-
Кейінгі кезеңдердегі кірістерге немесе шығыстарға қайта сыныптауға жатпайтын басқа да жиынтық табыс жиынтығы (пайдаға салынатын салықты шегергенде) (431-ден 435-ке дейінгі жолдар сомасы)	440	-	-
Жалпы жиынтық пайда (300 + жол 400 жол)	500	(17,880,078)	127,106

Басқарма төрағасы:

Қасымбаев М.М.

(тегі, аты, әкесінің аты)

Бухгалтерлік есеп департаментінің директоры
Бас бухгалтер:

Медеубаева Г.К.

(тегі, аты, әкесінің аты)

30 маусым 2023 жыл

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс)

есептік кезең 2022 жыл

Индекс: № 4 - АҚЖ-Ж

Кезеңділік: жылдық

Ұсынатындар: қаржы жылының нәтижелері бойынша жарияға мүдделі ұйымдар

Қайда ұсынылады: бағдарламалық қамтамасыз ету арқылы электрондық форматта қаржылық есептілік депозитарийіне

Ұйым атауы: «ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамы

мың теңгемен

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есептік кезеңге	Алдыңғы кезеңге
I. Операциялық қызметтен түскен ақша қозғалысы			
Салық салғанға дейінгі пайда (залал)	010	(14,682,614)	(380)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің амортизациясы және құнсыздануы	011	254,308	287,559
Гудвилдің құнсыздануы	012	-	-
Саудалық және өзге дебиторлық берешектің құнсыздануы	013		143,392
Сатуға арналған активтердің (немесе шығаруға арналған топтың) құнын сату шығындарын шегергендегі әділ құнына дейін есептен шығару	014	-	-
Негізгі құралдардың шығуынан болған залал (пайда)	015	(10,731)	(8,648)
Инвестициялық мүлкінен болған залал (пайда)	016	-	-
Қарыздарды мерзімінен бұрын өтеуден болған залал (пайда)	017	-	-
Пайда мен залал туралы есеп арқылы түзетілген әділ құны бойынша көрсетілетін өзге қаржылық активтерінен болған залал (пайда)	018	-	-
Қаржыландыру бойынша шығындар (кірістер)	019	1,644,800	2,073,311
Қызметкерлерге сыйақылар	020	-	-
Үлестік құралдарымен сыйақылар бойынша шығындар	021	-	-
Кейінге қалдырылған салық бойынша кіріс (шығын)	022	-	-
Өткізілмеген оң (теріс) бағам айырмасы	023	10,444,050	(2,205,766)
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындардағы ұйымпайдасының үлесі	024	-	-
Жалпы жиынтық пайданың (залалдың) өзге ақшалай емес операциялық түзетулері	025	2,977,344	(696,674)
Жалпы жиынтық пайданы (залалды) түзету жиыны, барлығы (+/- 011-ден бастап 025-ке дейінгі жолдар)	030	627,157	(407,206)

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жалғасы)

мың теңгемен

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есептік кезеңге	Алдыңғы кезеңге
Өзгерістер:			
Қорлардағы өзгерістер	031	(158,599)	(24,763)
Резервтегі өзгерістер	032	744,731	166,744
Саудалық және өзге дебиторлық берешектегі өзгерістер	033	(3,362,432)	(92,595,253)
Саудалық және өзге кредиторлық берешектегі өзгерістер	034	46,026,121	78,326,291
Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер бойынша берешектегі өзгерістер	035	(990,257)	917,174
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелердегі өзгерістер	036	24,573,565	10,157,510
Операциялық активтер мен міндеттемелердің қозғалу жиыны, барлығы (+/- 031-ден бастап 036-ға дейінгі жолдар)	040	67,460,286	(3,459,503)
Төленген сыйақылар	041	(24,605,475)	(14,605,428)
Алынған сыйақылар	042	-	-
Төленген табыс салығы	043	(2,314,081)	(985,328)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (010 жол +/- 030 жол +/- 040 жол +/- 041 жол +/- 042 жол)	050	40,540,730	(19,050,259)
II. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсуі, барлығы (061 жолдан 071 жолды қоса алғанда сомасы)	060	1,065,743	853,452
оның ішінде:			
негізгі құралдарды өткізу	061	4,231	60,016
материалдық емес активтерді өткізу	062	-	-
өзге ұзақ мерзімді активтерді өткізу	063	-	-
басқа ұйымдардың (еншілестен басқа) үлестік құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі үлесті өткізу	064	-	-
басқа ұйымдардың борыштық құралдарын өткізу	065	-	-
еншілес ұйымдарды бақылаудан айырылып қалған кездегі өтеу	066	-	-
ақшалай салымдарды алу	067	-	-
өзге қаржылық активтерін өткізу	068	-	-
фьючерстік және форвардтық келісім-шарттар, опциондар мен своптар	069	-	-
алынған дивидендтер	070	-	-
алынған сыйақылар	071	1,042,052	709,814
өзге түсімдер	072	19,460	83,622
2. Ақша қаражатының шығуы, барлығы (081 жолдан 092 жолды қоса алғанда сомасы)	080	(175,724)	(161,857)
оның ішінде:			
негізгі құралдарды сатып алу	081	(174,920)	(158,459)
материалдық емес активтерді сатып алу	082	(804)	(3,398)
басқа ұзақ мерзімді активтерді сатып алу	083	-	-
басқа ұйымдардың (еншілестен басқа) үлестік құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі үлесті сатып алу	084	-	-
басқа ұйымдардың борыштық құралдарын сатып алу	085	-	-
еншілес ұйымдарды бақылауды сатып алу	086	-	-
ақшалай салымдарды орналастыру	087	-	-

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жалғасы)

мың теңгемен

өзге қаржы активтерін сатып алу	088	-	-
қарыздар беру	089	-	-
фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	090	-	-
қауымдасқан және еншілес ұйымдарға инвестициялар	091	-	-
өзгетөлемдер	092	-	-
3. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (060 жол – 080 жол)	100	890,019	691,595
III. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсуі, барлығы (111 жолдан 114 жолды қоса алғандағы сомасы)	110	10,000,000	22,385,543
оның ішінде:		-	-
акциялар мен басқа да қаржы құралдарының эмиссиясы	111	-	-
қарыздар алу	112	10,000,000	22,385,543
алынған сыйақылар	113	-	-
өзге түсімдер	114	-	-
2. Ақша қаражатының шығуы, барлығы (121-ден 125-ке дейінгі жолдар сомасы)	120	(19,736,200)	(1,839,510)
оның ішінде:			
қарыздарды өтеу	121	(19,736,200)	(1,839,510)
сыйақы төлеу	122	-	-
дивиденд төлеу	123	-	-
меншік иелеріне ұйымның акциялары бойынша төлемдер	124	-	-
қаржылық көмекті төлеу		-	-
өзге шығындар	125	-	-
3. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының таза сомасы (110 жол-120 жол)	130	(9,736,200)	20,546,033
4. Валюталардың айырбастау бағамдарының теңгеге әсері	140	(32,325)	(41,384)
5. Ақша қаражаты мен олардың баламаларының баланстық құны өзгеруінің әсері	150	-	145,615
6. Ақша қаражатының ұлғаюы +/- азаюы (050 жол +/- 100 жол +/- 130 жол +/- 140 жол +/- 150 жол)	160	31,662,224	2,291,600
7. Есепті кезеңнің басындағы ақша қаражаты және олардың баламалары	170	10,506,705	8,215,105
8. Есепті кезеңнің соңындағы ақша қаражаты және олардың баламалары	180	42,168,929	10,506,705

Басқарма төрағасы:

Қасымбаев М.М.

(тегі, аты, әкесінің аты)

Бухгалтерлік есеп департаментінің директоры

Бас бухгалтер:

Медеубаева Г.К.

(тегі, аты, әкесінің аты)

30 маусым 2023 жыл

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп

есептік кезең 2022 жыл

Индекс: № - 5-КӨ

Кезеңділік: жылдық

Ұсынатындар: қаржы жылының нәтижелері бойынша жария мүдделі ұйымдар

Қайда ұсынылады: бағдарламалық қамтамасыз ету арқылы электрондық форматта қаржылық есептілік депозитарийіне

Тапсыру мерзімі: жыл сайын есеп берілетін жылдан кейінгі жылдың 31 тамызынан кешіктірмей

Ұйым атауы: «ҚазАвтоЖол» **Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамы**

мың теңгемен

	Жол коды	Бас ұйым капиталы					Бақыламайтын иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншікті құралдары	Басқа жиынтық табыстың Компоненттері	Бөлінбеген пайда		
Құрауыштардың атауы								
Алдағы жылдың 1 қаңтарындағы сальдо	010	2,342,779	-	-	636	(49,338,906)	-	(46,995,491)
Есеп саясатындағы өзгерістер	011	-	-	-	-	-	-	-
Қайта есептелген сальдо (010 жол +/- 011 жол)	100	2,342,779	-	-	636	(49,338,906)	-	(46,995,491)
Жалпы жиынтық пайда, барлығы (210 жол + 220 жол):	200	-	-	-	-	127,106	-	127,106
Бір жылдағы пайда (залал)	210	-	-	-	-	127,106	-	127,106
Өзге жиынтық пайда, барлығы (221 жолмен 229 жолды қоса алғанда сомасы):	220	-	-	-	-	-	-	-
оның ішінде:								
басқа жиынтық пайда арқылы (салық тиімділігін шегере отырып) әділ құны бойынша бағаланатын үлестік қаржы құралдарын қайта бағалау	221	-	-	-	-	-	-	-
басқа жиынтық пайда арқылы (салық тиімділігін шегере отырып) әділ құны бойынша бағаланатын үлестік қаржы құралдарын қайта бағалау	222	-	-	-	-	-	-	-
негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді қайта бағалау	223	-	-	-	-	-	-	-

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)

мың теңгемен

	Жол коды	Бас ұйым капиталы					Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншікті үлес құралдары	Басқа жиынтық табыстың Компоненттері	Бөлінбеген пайда		
Құрауыштардың атауы								
үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің басқа жиынтық пайдадағы (залалдағы) үлесі	224	-	-	-	-	-	-	-
зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	225	-	-	-	-	-	-	-
кейінге қалдырылған салыққа табыс салығы мөлшерлемесіндегі өзгерістің тиімділігі	226	-	-	-	-	-	-	-
ақша ағындарын (салық тиімділігін шегере отырып) хеджерлеу	227	-	-	-	-	-	-	-
шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджерлеу	228							
шетел ұйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айырма	229	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (310 жолмен 318 жолды қоса алғанда сомасы):	300	-	-	-	-	-	-	-
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру:	310	-	-	-	-	-	-	-
оның ішінде:								
қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемалары бойынша акциялар шығару		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасына қатысты салық тиімділігі		-	-	-	-	-	-	-

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)

Мың теңгемен

	Жол коды	Бас ұйым капиталы					Бақылама тын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционер лік) капитал	Эмиссиял ық кіріс құралдары	Сатып алынған меншікті үлес	Басқа жиынтық табыстың Компонент тері	Бөлінбеген пайда		
Құрауыштардың атауы								
Меншік иелерінің жарналары	311	-	-	-	-	-	-	
Меншікті үлес құралдарын (акцияларын) шығару	312	-	-	-	-	-	-	
Бизнесі біріктіруге байланысты үлес құралдарын шығару	313	-	-	-	-	-	-	
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрамы (салық тиімділігін шығара отырып)	314	-	-	-	-	-	-	
Дивидендтерді төлеу	315	-	-	-	-	-	-	
Меншік иелерінің пайдасына өзге үлестірулер	316	-	-	-	-	-	-	
Меншік иелерімен өзге операциялар	317	-	-	-	-	-	-	
Бақылаудан айырылып қалуға әкелмейтін еншілес ұйымдарда қатысу үлесіндегі өзгерістер	318	-	-	-	-	-	-	
Өзге операциялар	319	-	-	-	-	-	-	
Есеп берілетін жылдың 1 қаңтарындағы сальдо* (100 жол + 200 жол + 300 жол)	400	2,342,779	-	-	636	(49,211,800)	(46,868,385)	
Есеп саясатындағы өзгеріс	401	-	-	-	-	-	-	
Қайта есептелген сальдо (400 жол +/- 401 жол)	500	2,342,779	-	-	636	(49,211,800)	(46,868,385)	
Жалпы жиынтық пайда, барлығы (610 жол+620жол):	600	-	-	-	-	(17,880,078)	(17,880,078)	
Бір жылғы пайда (залал)	610	-	-	-	-	(17,880,078)	(17,880,078)	
Өзге жиынтық пайда, барлығы (621 жолмен 629 жолды қоса алғанда сомасы)	620	-	-	-	-	-	-	
оның ішінде:								
басқа жиынтық пайда арқылы (салық тиімділігін шегере отырып) еділ құны бойынша бағаланатын үлестік қаржы құралдарын қайта бағалау	621	-	-	-	-	-	-	

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)

мың теңгемен

	Жол коды	Бас ұйым капиталы					Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншікті үлес құралдары	Басқа жиынтық табыстың компоненттері	Бөлінбеген пайда		
Құрауыштардың атауы								
басқа жиынтық пайда арқылы (салық тиімділігін шегерейтін) әділ құны бойынша бағаланатын үлестік қаржы құралдарын қайта бағалау	622	-		-	-	-	-	-
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді (салық тиімділігін шегерейтін) қайта бағалау	623	-		-	-	-	-	-
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге жиынтық пайдадағы (залалдағы) үлесі	624	-		-	-	-	-	-
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	625	-		-	-	-	-	-
кейінге қалдырылған салығына табыс салығының мөлшерлемесіндегі өзгерістердің тиімділігі	626	-		-	-	-	-	-
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегерейтін) хеджерлеу	627	-		-	-	-	-	-
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджерлеу	628	-		-	-	-	-	-
Шетел ұйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айырма	629	-		-	-	-	-	-
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (710 жолмен 719 жолды қоса алғанда сомасы)	700	-		-	-	-	-	-
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру		-		-	-	-	-	-
оның ішінде:		-		-	-	-	-	-

«ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамы
ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)

Мың теңгемен	Жол коды	Бас ұйым капиталы					Бақылама и тын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншікті үлес құралдары	Басқа жиынтық табыстың компоненттері	Бөлінбеген пайда		
		Құрауыштардың атауы						
	711	-	-	-	-	-	-	
	712	-	-	-	-	-	-	
	713	-	-	-	-	-	-	
	714	-	-	-	-	-	-	
	715	-	-	-	-	-	-	
	716	-	-	-	-	-	-	
	717	-	-	-	-	-	-	
	718	-	-	-	-	-	-	
	719	-	-	-	-	-	-	
	800	2,342,779	-	-	636	(67,091,878)	- (64,748,463)	
		Құрауыштардың атауы						
		Меншік иелерінің жарналары						
		Меншікті үлес құралдарын (акцияларын) шығару						
		Бизнесі біріктіруге байланысты үлестік құралдарды шығару						
		Айырбасталатын құралдардың үлестік компоненті (салық тиімділігін шегергенде)						
		Дивидендтер төлеу						
		Меншік иелерінің пайдасына өзге де үлестіру						
		Меншік иелерімен жасалатын басқа да операциялар						
		Бақылауды жоғалтуға әкеп соқпайтын еншілес ұйымдардағы қатысу үлесіндегі өзгерістер						
		Басқа операциялар						
		Есепті жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық (500 жол+600 жол+700 жол)						

Басқарма төрағасы:

Қасымбаев М.М.
(тегі, аты, әкесінің аты)

Бухгалтерлік есеп

департаментінің директоры

Бас бухгалтер:

Медеубаева Г.К.
(тегі, аты, әкесінің аты)

30 маусым 2023 жыл

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін

КОМПАНИЯ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

(а) Жалпы ақпарат

«ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Компания») «Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Автомобиль жолдары комитетінің «Қазақавтожол» (бұдан әрі – ҚР ИИДМ ӨАЖ) РММ шаруашылық жүргізу құқығындағы Республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Қазақавтожол-Көкшетау» еншілес мемлекеттік кәсіпорнын қайта ұйымдастыру туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 1 ақпандағы № 79 Қаулысының негізінде Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылды. Бастапқы мемлекеттік тіркелген күні: 2013 ж. 13 наурыз.

Компания акционері Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті (бұдан әрі – «ҚР ҚМ ММЖК» немесе «Жалғыз акционер») атынан Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі (бұдан әрі – «ҚР ИИДМ») Компания акцияларының мемлекеттік пакетін 100% иелену және пайдалану құқығын тиісті тапсыру- қабылдау актісінің негізінде жүзеге асыратын мемлекеттік орган болып табылады.

"Республикалық меншіктің кейбір мәселелері туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 8 қыркүйектегі №670 Қаулысы, "ҚазАвтоЖол "Ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамының Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 13 наурыздағы №90/23 шешімі және "Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті" мемлекеттік мекемесінің (бұдан әрі – "Комитет") 2023 жылғы 20 наурыздағы №283 бұйрығы негізінде 2023 жылғы 17 сәуірде Компания Комитеттен "Қазақавтожол" жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің жарғылық капиталындағы 100% қатысу үлесін меншікке алды.

Компанияның жарғысына сәйкес оның негізгі қызмет түрлері:

- мемлекеттік тапсырма негізінде жалпыға ортақ пайдаланылатын республикалық және халықаралық маңызы бар автомобиль жолдарының желісін дамыту жөніндегі бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру;
- мемлекеттік тапсырманы орындау шеңберінде жалпыға ортақ пайдаланылатын республикалық және халықаралық маңызы бар автомобиль жолдарын жобалауды, салуды, қайта құру, жөндеуді және күтіп-ұстауды ұйымдастыру;
- мемлекеттік тапсырманы орындауды ұйымдастыру шеңберінде жалпыға ортақ пайдаланылатын халықаралық және республикалық маңызы бар автомобиль жолдарын салу, қайта құру, жөндеу және күтіп ұстау барысы мен сапасын бақылау;
- ақылы автомобиль жолдарын сенімгерлік басқару;
- ақылы автомобиль жолымен көлік құралдарының іркіліссіз және қауіпсіз жүріп өтуіне кедергі келтіретін ақауларды жою;
- ақылы автомобиль жолдарымен жүріп өту үшін ақы жинау.

Компанияның заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қ., «Байқоңыр» ауданы, Өндіріс ТА, Өндіріс көш., 72/1 ғимараты.

Компанияның нақты мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қ., Сығанақ к-сі, 60/4.

Компанияның 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы қаржылық есептілігін Компания басшылығы 2023 жылдың 30 маусымында мақұлдады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

КОМПАНИЯ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (ЖАЛҒАСЫ)

(б) Сенімгерлік басқару шарттары

2013 жылғы 30 мамырда ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ АЖК мен Компания арасында республикалық маңызы бар жалпы пайдаланымдағы "Астана-Щучинск" автомобиль жолының учаскесін кейіннен сатып алу құқығынсыз 10 жыл мерзімге Компанияның сенімді басқаруына беру туралы сенімді басқару шарты жасалды. Сенімді басқару шарты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2013 жылғы 1 шілдеде тіркелді. Сенімді басқару көлік құралдарының жүріп өтуі үшін ақы алуды, күтіп ұстауды және ағымдағы жөндеуді қамтиды.

2020 және 2021 жылдары қосымша келісімдермен көлік құралдарының жүргені үшін ақы алу үшін "Астана-Теміртау", "Астана-Қапшағай", "Алматы-Қорғас", "Орал - РФ шекарасы (Саратовқа)", "Орал - РФ шекарасы (Самараға)", "Шымкент- Өзбекстан шекарасы (Ташкентке)", "Ақтөбе - РФ шекарасы (Орынборға)", "Қызылорда-Шымкент", "Шымкент-Тараз", "Қарабұтақ-Қызылорда", "Щучинск - Көкшетау - Петропавл", "Атырау-Бейнеу-Өзбекстан шекарасы", " Нұр-Сұлтан-Қостанай-РФ шекарасы (Троицкке)", "Нұр-Сұлтан-Павлодар", "Қапшағай – Талдықорған", "Тараз-Қайнар", " Павлодар – РФ шекарасы (Омбыға)", "Павлодар-Семей-Қалбатау", "Ақтөбе-Орал", "Ақтау-Бейнеу" автомобиль жолдарының телімдері қосылды.

2016 жылғы 11 ақпанда 233-бағдарлама бойынша мемлекеттік тапсырманы (бұдан әрі - "233-бағдарлама") ұйымдастыруды орындау үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында "Астана-Қарағанды-Балқаш-Күрті-Қапшағай-Алматы" км 2152-2295 (143км=81км+62км) автомобиль жолының "Орталық-Оңтүстік" дәлізінің "Күрті-Бурылбайтал" телімін сенімді басқаруға беру туралы шарт жасалды.

2016 жылдың 18 ақпанында Компания мен Еуропалық Қайта құру және Даму Банкінің арасында 103,000 мың АҚШ доллары сомасына кредит келісіміне қол қойылды, осы келісімге сәйкес 2214-2295 км «Күрті – Бұрылбайтал» автомобиль жолының телімін қайта құру жобасы қаржыландырылады.

2016 жылдың 26 қазанында Компания мен Еуропалық Қайта құру және Даму Банкінің (бұдан әрі – «ЕҚДБ») арасында 86,000 мың АҚШ доллары сомасына кредит келісіміне қол қойылды, осы келісімге сәйкес 2152-2214 км «Күрті – Бурылбайтал» автомобиль жолының телімін қайта құру жобасы қаржыландырылады.

2016 жылдың 31 наурызында 233-бағдарламасының орындалуын ұйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында 906-1321 км «РФ шекарасы (Омскіге) Майқапшағай (ҚХР-на шығу)» жалпыға ортақ пайдаланылатын республикалық маңызы бар автомобиль жолындағы «Қалбатау-Майқапшағай» телімін; 287-1073 км «Алматы-Өскемен» жалпыға ортақ пайдаланылатын республикалық маңызы бар автомобиль жолындағы «Талдықорған-Қалбатау-Өскемен» телімін; 0-184 км «Үшарал-Достық» жалпыға ортақ пайдаланылатын республикалық маңызы бар автомобиль жолын; 7-273 км «Меркі- Бұрылбайтал» жалпыға ортақ пайдаланылатын республикалық маңызы бар автомобиль жолын сенімгерлік басқаруға беру туралы шарты жасалды.

2016 жылғы 4 қарашада компания мен Қытайдың Экспорттық-импорттық банкі (бұдан әрі – "Қытайдың ЭксИм банкі") арасында жалпы сомасы 795.962 мың АҚШ долларын құрайтын кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес "Талдықорған-Қалбатау-Өскемен" автомобиль жолының телімдерін қайта құру жөніндегі жобалар қаржыландырылады.

2017 жылдың 21 сәуірінде 233 Бағдарламасының орындалуын ұйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында 0-1 және 52-53 км «Астана қ. айналып өту» автомобиль жолының телімін, 1246-1247 км «Қостанай, Астана, Қарағанды ққ. арқылы М-36 РФ шекарасы (Екатеринбургке)-Алматы» сенімгерлік басқаруға беру туралы шарты жасалды.

2017 жылы Компания мен Қытайдың Экспорттық-Импорттық Банкі арасында (бұдан әрі –«Қытайдың ЭксИм Банкі») жалпы сомасы 1,667,577 мың АҚШ долларлық кредит келісіміне қол қойылды, осы келісімге сәйкес «Қалбатау-Майқапшағай», «Талдықорған-Қалбатау- Өскемен», «Меркі-Бұрылбайтал» және «Астана қ. айналып өту» автомобиль жолының телімдерін қайта құру жобалары қаржыландырылатын болады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**КОМПАНИЯ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (ЖАЛҒАСЫ)****(б) Сенімгерлік басқару шарттары (жалғасы)**

2018 жылғы 5 мамырда ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында 233-бағдарламаны орындауды ұйымдастыру үшін "РФ шекарасы (Екатеринбургке)-Қостанай, Астана, Қарағанды қалалары арқылы Алматы" республикалық маңызы бар автомобиль жолының 1492,4-1855 км "Қарағанды-Балқаш" телімін сенімді басқаруға беру туралы шарт жасалды.

2018 жылы Компания мен Қытайдың ЭксИм Банкі арасында жалпы сомасы 727,212 мың АҚШ долларлық кредит келісіміне қол қойылды, осы келісімге сәйкес «Қарағанды-Балқаш» автомобиль жолының телімдерін қайта құру жобалары қаржыландырылатын болады.

2019 жылдың 12 сәуірінде 233-бағдарламасының орындалуын ұйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында 616-833 км «Атырау-Астрахань» телімін, оның ішінде «Ресей Федерациясы шекарасы (Орскке) – Ақтөбе-Атырау- Ресей Федерациясы шекарасы (Астраханьға)» автомобиль жолы Атырау қаласы солтүстік айналып өту мен «Астана-Қарағанды-Балқаш-Алматы» республикалық маңызды автомобиль жолдарының 0- 67 км «Қапшағай-Күрті» телімін сенімді басқаруға беру туралы шарты жасалды.

2019 жылдың 6 мамырында 233-бағдарламасының орындалуын ұйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында «Ресей Федерациясы шекарасы (Орскке) – Ақтөбе-Атырау-Ресей Федерациясы шекарасы (Астраханьға)» ортақ пайдаланылатын республикалық маңызды автомобиль жолдарының 11-100 км «Атырау-Астрахань» телімін сенімді басқаруға беру туралы шарты жасалды.

2109 жылдың 31 мамырында Компания мен ЕҚДБ арасында «616-833 км, оның ішінде Атырау қаласының солтүстік айналымын қоса алғанда «Ресей Федерациясы шекарасы (Орскке) – Ақтөбе-Атырау- Ресей Федерациясы шекарасы (Астраханьға)» автомобиль жолын қайта құру қаржыландырылатын 103,790,233 мың теңге сомаға несие келісіміне қол қойылды.

2019 жылдың 19 шілдесінде 233-бағдарламасының орындалуын ұйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында 0-144 км «Подстепное-Федоровка-Ресей Федерациясы шекарасы» А-30 республикалық маңызы бар жолды сенімгерлік басқаруға беру туралы шарты жасалды.

2019 жылдың 26 қарашасында Компания мен ЕҚДБ арасында 0-67 км «Қапшағай - Күрті» республикалық маңызды автомобиль жолының «Астана-Қарағанды-Балқаш-Алматы» Орталық-Оңтүстік дәлізін қайта құру жобасын қаржыландыруға 34,479,731 сомаға несие келісіміне қол қойылды.

2019 жылғы 24 желтоқсанда Компания мен Консорциум арасында "Computer Vision Technologies" ЖШС, "Теміржол жөндеу" ЖШС және "FAR EASTERN ELECTRONIC TOLL COLLECTION CO., LTD" құрамымен республикалық маңызы бар автомобиль жолдарымен жүріп өту үшін ақы алу жүйесін орнату және оған қызмет көрсету бойынша 11 жылдық мерзімге шарт жасалды. Шарттың жалпы сомасы ҚҚС-сыз 138,777,010 мың теңгені құрады, ол күрделі жұмыстардың 25,688,029 мың теңге мөлшеріндегі құнынан және сервистік қызмет көрсету қызметтерінің 113,108,981 мың теңге мөлшеріндегі құнынан тұрады. Инвестицияларды өтеу әрбір учаске бойынша есеп жүргізе отырып, ақы алудан түсетін қаражат есебінен ғана жүзеге асырылады. Инвестицияларды өтеу бойынша төлемді жүзеге асыру үшін ақы алудан қаражат жеткіліксіз болған жағдайда, жетіспейтін сома келесі кезеңге ауыстырылады және қаражат жеткілікті болған кезде төленеді.

2020 жылғы 18 мамырда 233 бағдарламасы бойынша мемлекеттік тапсырманы орындауды ұйымдастыру үшін Есіл өзені арқылы өтетін көпірден Нұрсұлтан Назарбаев атындағы халықаралық әуежайға дейінгі телімде Қабанбай батыр даңғылын, оның ішінде Қабанбай батыр даңғылы бойынша Тұран даңғылына дейінгі көлік торабы ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында сенімді басқаруға беру туралы шарт жасалды. 2022 жылғы 21 сәуірде Компания Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің 2022 жылғы 11 ақпандағы тапсырмасы бойынша осы шартты бұзу туралы келісім жасасты.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

КОМПАНИЯ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (ЖАЛҒАСЫ)

(б) Сенімгерлік басқару шарттары (жалғасы)

2020 жылғы 17 қыркүйекте Компания мен Азия даму банкі арасында 64,025,854 мың теңге сомасына №3829KAZ кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес Ақтөбе мен Қандыағаш арасындағы ұзындығы шамамен 89 км автомагистраль учаскесін қайта құрылымдау жобасы қаржыландырылады, оның ішінде I-санат стандартына сәйкес жолды кеңейту, әйелдер үшін санитариялық-гигиеналық жағдайлары бар жол бойындағы сервис аймақтарын салу, көпірлерді қайта құрылымдау, ауылдар мен қалаларда екі айналма жол салу және кейбір жол жүрісі қауіпсіздігін жақсарту бар.

2021 жылғы 13 қаңтарда "Қазақстан Республикасының Заңын іске асыру туралы" "2021-2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 10 желтоқсандағы № 840 қаулысына және "Автомобиль жолдарын басқару жөніндегі ұлттық оператор туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 30 шілдедегі №744 қаулысына сәйкес ҚР ИИДМ мен Компания арасында 091 бағдарламасын орындауды ұйымдастыру үшін жалпы пайдаланымдағы автомобиль жолдарын жөндеуге және олардың сапасын жақсартуға бағытталған күтіп-ұстауды ұйымдастыруға арналған шарт және ҚР ИИДМ мен Компания арасында республикалық деңгейде автомобиль жолдарын дамытуға арналған 003 бағдарламасын орындауды ұйымдастыру үшін шарт жасалды.

2021 жылғы 19 қаңтарда "2021 - 2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы" "Қазақстан Республикасының Заңын іске асыру туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 10 желтоқсандағы № 840 қаулысына және "Автомобиль жолдарын басқару жөніндегі ұлттық оператор туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 30 шілдедегі №744 қаулысына сәйкес 240-бағдарламаны орындауды ұйымдастыру үшін ҚР ИИДМ мен Компания арасындағы Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасы арқылы өткізу пункттерін салуды және қайта құруды ұйымдастыру бойынша мемлекеттік қызметтер көрсету шарты жасалды.

2021 жылғы 19 наурызда ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында 233-бағдарлама бойынша мемлекеттік тапсырманы орындауды ұйымдастыру үшін А-17 "Қызылорда-Павлодар-Успенка-РФ шекарасы" республикалық маңызы бар автомобиль жолының 12-424 км "Қызылорда-Жезқазған" телімін сенімді басқаруға беру туралы шарт жасалды.

2021 жылы Компания мен Қытай ЭКСИМбанкі арасында жалпы сомасы 199,683 мың АҚШ долларына кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес Қабанбай батыр даңғылын қайта құрылымдау жөніндегі жоба қаржыландырылатын болады.

2021 жылы Компания мен ЕҚҚДБ арасында 96,918,422 мың теңге сомасына кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес республикалық маңызы бар А-17 "Қызылорда-Павлодар-Успенка-РФ шекарасы" автомобиль жолының 12-424 км "Қызылорда-Жезқазған" телімін қайта құрылымдау жобасы қаржыландырылады.

2022 жылы Компания инвестициялық жобаларды қаржыландыру үшін жаңа сенімгерлік шарттар мен несиелік келісімдер жасамады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

(а) ХҚЕС сәйкестігі туралы өтініш

Компанияның қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына ("ХҚЕС") сәйкес Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес (ХҚЕС жөніндегі кеңес) бекіткен редакцияда дайындалды. Бұл қаржылық есептілік тарихи құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалды.

Компания өзінің қаржылық есептілігін қызметтің үздіксіздігі туралы болжамға сүйене отырып дайындады.

(б) Функционалдық валюта және есептілікті ұсыну валютасы

Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы теңге (бұдан әрі – теңге) болып табылады және осы валюта Компанияның функционалдық валютасы, сондай-ақ осы қаржылық есептілігі ұсынылған валюта болып табылады. Теңгемен берілген барлық сандық көрсеткіштер, басқаша көрсетілмесе, ең жақын мың теңгеге дейін жуықталған.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)**(в) Есептік бағалаулар мен кәсіби пайымдамаларды пайдалану**

Қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау басшылықтан есеп саясатының қолданылатын қағидаларына және активтердің, міндеттемелердің, кіріс пен шығынның көрсетілетін сомасына ықпал ететін кәсіптік пайымдауды, есептік бағалаулар мен болжамдарды қолдануды талап етеді. Нақты нәтижелер қолданылған бағалаулардан өзгеше болуы мүмкін.

Бағалаулар және солардың негізінде жасалған болжамдар тұрақты түрде талданып тұрады. Бағалаулардағы түзетулер тиісті бағалаулар қайта қарастырылған есеп беру кезеңінде және де олар қатысты болатын кез келген кейінгі кезеңде танылады.

Есеп саясатының жағдайларын қолдану барысында қалыптасқан және қаржылық есептілігінде көрсетілген сомаға елеулі әсер еткен ең маңызды пайымдаулар туралы ақпарат келесі ескертпелерде ұсынылған:

- "Түсім және сенімді басқару шарттарының есебі" және "Түсім" ескертпелері – түсім және сенімді басқару шарттарының есебі; мәміледе Компания принципал емес, агент ретінде әрекет ететінін анықтау.

Келесі есепті жылы қаржылық есептілікте көрсетілген көрсеткіштерді елеулі түрде өзгерту талап етілетін елеулі тәуекелмен ұштасқан есептік бағаларға қатысты болжамдар мен белгісіздіктер туралы ақпарат мынадай ескертпелерде ұсынылған:

- болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтем сомасын дисконттау кезіндегі жорамалдар.
- өткен жылдардағы жинақталған шығындарға танылмаған кейінге қалдырылған корпоративтік салықты бағалау.

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ**(а) Әділ құнын бағалау**

Компанияның есепке алу саясатының белгілі бір жағдайлары және бірқатар мәліметтерінің ашылуы қаржылық және қаржылық емес активтері мен міндеттемелерінің әділ құнын бағалауды талап етеді.

Активтердің немесе міндеттемелердің әділ құнын бағалаған кезде Компания бұл мүмкін болғанша, қадағаланатын нарықтық деректерді пайдаланады. Әділ құнды бағалау сәйкесінше бағалау әдістерінің шеңберінде қолданылатын бастапқы деректерге байланысты әділ құны сатысының түрлі деңгейлеріне жатады:

- 1-деңгей: белсенді нарықтардағы ұқсас активтер мен міндеттемелерге белгіленген өтімді (түзетілмеген) бағалары.
- 2-деңгей: тікелей (яғни, тікелей баға), не жанама (яғни, бағалар негізінде анықталған) 1-деңгейді бағалау үшін қолданылатын белгіленетін құндардан басқа, бастапқы мәліметтері.
- 3-деңгей: қадағаланатын нарықтық мәліметтерге (қадағаланбайтын бастапқы мәліметтер) негізделмеген активтер мен міндеттемелерге арналған бастапқы мәліметтер.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құнын бағалау үшін қолданылатын бастапқы деректерді әділ құны иерархиясының әртүрлі деңгейіне жатқызуға мүмкін болса, онда тұтас алғанда әділ құнын бағалау барлық бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректері сәйкес келетін иерархия деңгейіне жатқызылады. Компания бір жыл ішінде осы өзгеріс болған есеп беру кезеңінің аяқталу күні әділ құны иерархиясының деңгейлері арасындағы аудармаларды таниды.

Басшылық компанияның қаржы активтері мен міндеттемелерінің әділ құны әрбір есепті күнге олардың баланстық құнына жақындады деп есептейді. Компанияның қаржы активтері мен міндеттемелерінің әділ құны әділ құн иерархиясының 3-деңгейіне жатады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(б) Түсім және сенімді басқару шарттарын есепке алу

Жолдарды қайта жаңартуды ұйымдастыру бойынша сенімді басқару шарттары

Компания автомобиль жолдарының телімдеріне сенімгерлік басқару шарттарын жасайды (1 (б) Ескертуді қараңыз).

Сенімді басқару шарттарының талаптарына сәйкес Компания автомобиль жолдарының телімдерін қайта жаңарту жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыруды және басқаруды жүзеге асыруға, содан кейін ақылы қозғалысты ұйымдастыруды және сенімді басқару объектілерін одан әрі пайдалануды жүзеге асыруға міндетті. Компанияның автомобиль жолдары телімдерін қайта құрылымдау жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және басқару жөніндегі қызметтерді көрсетуге байланысты шығындарды өтетуге құқығы бар.

Ақылы жолдарды сенімді басқару шарты

2013 жылғы 30 мамырда ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ АЖК (бұдан әрі – "Принципал") мен Компания арасында республикалық маңызы бар жалпы пайдаланымдағы "Астана-Щучинск" автомобиль жолының телімін кейіннен сатып алу құқығынсыз 10 жыл мерзімге компанияның сенімді басқаруына беру туралы алғашқы сенімді басқару шарты жасалды. Сенімді басқару көлік құралдарының жүріп өтуі үшін ақы алуды, күтіп ұстауды және ағымдағы жөндеуді қамтиды.

Келесі жылдары Компанияның сенімгерлік басқаруына көлік құралдарының жолдан жүріп өтуіне ақысын алу үшін автомобиль жолдарының басқа учаскелері берілді (1(б) Ескертуді қараңыз).

Сенімді басқару шартының объектісін беру меншік құқығының өтуіне әкеп соқпайды.

Шарт Компанияға ҚР ҚМ ММЖК атынан Компания бөгде ұйымдарды тартатын жол учаскелеріне қатысты көлік құралдарының жүріп өтуі үшін ақы алуды ұйымдастыру және автомобиль жолдарын күтіп ұстау мен ағымдағы жөндеуді ұйымдастыру бойынша келтірілген шығындардың өтемін алуға құқық береді. Сондай-ақ Компанияның өз күшімен жүргізілген күтіп-ұстауға жұмсалған шығыстарды өтетуге құқығы бар, онда тәуекелдерді өзінде сақтайды.

Түсім

ХҚЕС (IFRS) 15 *Клиенттермен жасалған келісім-шарттардан түсетін табыс* стандартына сәйкес Компания өзін қызмет көрсету бөлігінде агент деп санайды:

- мемлекеттік тапсырманы орындау шеңберінде, не тартылған инвестициялар есебінен мемлекеттік бағдарламаларды орындауды ұйымдастыру үшін жолдарды қайта құрылымдауға және қызметтер көрсету шарттарына сенімді басқару шарттары бойынша халықаралық және республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын салуды, қайта құрылымдауды, жөндеуді және күтіп ұстауды ұйымдастыру;
- ақылы автомобиль жолдарымен жүріп өткені үшін ақы жинау және ақылы автомобиль жолдарының қызметін ұйымдастыру (ұстау және жөндеу).

Толық сипаттама "Түсім" ескертпесінде келтірілген.

Компания түсімді агент ретінде қызмет көрсетуіне қарай уақыт ішінде таниды.

Автомобиль жолдарын салуды, қайта құрылымдауды, жөндеуді және күтіп ұстауды ұйымдастыру жөніндегі қызметтер бойынша тануға жататын түсім сомасын айқындау үшін аяқталу сатысы компанияның қызметтерді орындау үшін жұмсаған шығындары негізінде ай сайынғы негізде бағаланады. Компания бұл әдісті орынды деп санайды, өйткені мемлекеттік тапсырманы орындау шеңберінде немесе тартылған инвестициялар есебінен халықаралық және республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын салуды, қайта құрылымдауды, жөндеуді және күтіп ұстауды ұйымдастыру бойынша қызметтер көрсетумен байланысты жұмсалған басқарушылық және операциялық шығындар негізінде ай сайын Принципалға есеп береді.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)****(б) Түсім және сенімді басқару шарттарын есепке алу (жалғасы)***Түсім (жалғасы)*

ХҚЕС (IFRS) 15 сәйкес Компанияның бағалауы бойынша халықаралық және республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын салуды, қайта құрылымдауды, жөндеуді және күтіп ұстауды ұйымдастыру жөніндегі барлық қолданыстағы шарттар жолдарды салуды, қайта құрылымдауды, жөндеуді немесе күтіп ұстауды ұйымдастыру және басқару жөніндегі қызметтерге қатысты орындауға бір міндеттемені қамтиды.

Ақылы автомобиль жолдарының қызметін ұйымдастыру және басқару жөніндегі сенімді басқару шартында орындауға екі міндеттеме бар: жол жүру ақысын жинау және жолдарды күтіп ұстауды ұйымдастыру. Осы Шарт бойынша шығындарды өтеу төлемақы жинау нәтижесінде алынған ақша қаражаты есебінен жүргізіледі.

Барлық шарттарға қатысты түсім жинақтаушы қорытынды деп танылған түсімнің сомасы айтарлықтай азаймайтындай дәрежеде танылады. Қолданыстағы шарттарда қаржыландырудың маңызды құрамдас бөліктері жоқ, өйткені уәде етілген өтеу сомасы мен уәде етілген қызметтерді сатудың ақшалай бағасы мен міндеттемені орындау сәті мен төлем жүргізілген сәт арасындағы уақыт аралығы арасында шамалы айырмашылық жоқ.

ҚР ИИДМ АЖК атынан ҚР ҚМ ММЖК және ҚР ИИДМ шарттар бойынша міндеттемелерді орындау нәтижесінде қалыптастырылған жол құрылысын, қайта құрылымдауды және жөндеуді қаржыландыру үшін алынған алғытөлемдер қаржыландырудың елеулі құрамдауышын қамтымайды, өйткені Компания өз қызметі процесінде агент ретінде әрекет етеді және процесті ұйымдастыру мен басқару бойынша өз қызметінің орнынан алатын таза өтем сомасындағы түсімді таниды.

Комиссиялық сыйақылар және Компанияның тікелей шығыстарын өтеу

Алынған комиссиялық сыйақыларға қатысты Компания шарттар бойынша негізгі операцияларды жүзеге асыру кезінде ол агент ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді, *Түсім* ескертуінде. Бұл ретте Компания заңнамаға сәйкес компания барлық тәуекелдерді сақтайтын өз күшімен жүргізілген күтіп-ұстауға арналған шығындарды қоса алғанда, Компанияның өзінің басқарушылық қызметімен тікелей байланысты шығындар шеңберінде принципал ретінде әрекет етеді. Осы шығындар, сондай-ақ қолданыстағы шарттар шеңберінде ҚР ИИДМ АЖК-нен өтелуге жатады.

15 ХҚЕС (IFRS) сәйкес Компанияның агент немесе принципал ретінде әрекет етуін бағалау Компанияның тауарлар мен қызметтерді сатып алушыға бергенге дейін олардың бақылауына ие болуына немесе болмауына негізделеді.

(в) Болашақ кезеңдердің кірістері

Компания банктік қарыздар шарттары шеңберінде ұйымдастыру және резервтеуге комиссияларды төлеу үшін ақша қаражаты түрінде ҚР ИИДМ АЖК-нан өтем алады. Бұл өтем болашақ кезеңдердің кірістері ретінде көрсетіледі және өзге де кірістер құрамында банктік қарыздарды пайдалану мерзімі ішінде пайда мен шығындар туралы есептің құрамында тікелей желілік әдіспен танылады.

(г) Қаржылай кірістер және шығындар

Компанияның қаржылық кірістері мен шығындары құрамына мыналар кіреді:

- пайыздық кіріс;
- пайыздық шығындарды өтеу;
- комиссиялар бойынша дисконттың амортизациясы
- пайыздық шығын.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)****(г) Қаржылай кірістер және шығындар (жалғасы)**

Пайыздық кіріс пен шығын тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен танылады. Дивидендтік кіріс Компанияның төлемді алуға құқығы пайда болған күні пайда немесе залал құрамында танылады.

(д) Шетел валютасы

Қаржылық есептілік теңгемен ұсынылған, ол да компанияның функционалдық валютасы болып табылады. Шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда Компания функционалдық валютада операция тану критерийлерін алғаш қанағаттандырған күнге сәйкес бағамдар бойынша қайта есептегенде көрсетеді. Шетел валюталарында номиналданған монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге бағамдар бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Монетарлық баптарды өтеу немесе қайта есептеу кезінде туындайтын айырмашылықтар пайда немесе залал құрамында танылады.

Шетел валютасындағы тарихи құны бойынша бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы операциялар күндеріндегі айырбас бағамдары пайдаланыла отырып қайта есептеледі.

Алдын ала төлем жасау немесе алу нәтижесінде туындайтын монетарлық емес активті немесе монетарлық емес міндеттемені тану тоқтатылған кезде тиісті активті, шығысты немесе кірісті (немесе оның бір бөлігін) бастапқы тану кезінде пайдаланылуы тиіс ағымдағы айырбас бағамын айқындау мақсаттары үшін операция күні Компания бастапқы кезде пайда болатын монетарлық емес активті немесе монетарлық емес міндеттемені танытын күн болып табылады. Алдын ала төлем жасау немесе алу бойынша бірнеше операциялар болған жағдайда, Компания әрбір төлем немесе алдын ала төлем алу үшін операция күнін анықтайды.

Топ елеулі мәмілелер жүргізген Қазақстан қор биржасындағы (KASE) сауда-саттық нәтижелері бойынша шетел валюталарының айырбастау бағамдары былайша ұсынылған:

	Орташа айырбас бағамы		Есепті күнге арналған "spot" айырбас бағамы	
	2022 жыл үшін	2021 жыл үшін	2022 жылдың 31 желтоқсанын а	2021 жылдың 31 желтоқсанын а
1 АҚШ доллары	460.48	426.03	462.65	431.67

(е) Табыс салығы*Табыс салығы*

Табыс салығы бойынша шығынға ағымдағы табыс салығы және кейінге қалдырылған салық қосылады және ол бизнесті біріктіру бойынша мәмілеге немесе тікелей меншікті капитал құрамында немесе өзге жиынтық кіріс құрамында танылатын операцияларға жатқызылатын бөлігін қоспағанда, кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Ағымдағы салық

Ағымдағы табыс салығы – бұл салық салынатын пайдаға немесе бір жылдағы салық залалына қатысты төленуі немесе өтелуі күтілетін және қолданылатын немесе мәнісі бойынша есеп беру күніндегі жағдай бойынша қолданылатын салық мөлшерлемелері негізінде есептелген салық сомасы, сондай-ақ өткен жылдағы табыс салығы бойынша түзетулер. Ағымдағы табыс салығы бойынша міндеттемені есептеуге дивидендтерге байланысты туындаған салық міндеттемесінің шамасы да қосылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**(е) Табыс салығы (жалғасы)***Кейінге қалдырылған салық*

Кейінге қалдырылған салық қаржылық есептілігінде көрсету мақсатында анықталатын активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен оның салықтық базасы арасында туындайтын уақытша айырмаға қатысты танылады. Кейінге қалдырылған салық: бизнесті біріктіру бойынша мәміле болып табылмайтын және бухгалтерлік, салық салынатын пайдаға немесе салық залалына әсер етпейтін мәмілені жүзеге асыру нәтижесінде актив пен міндеттемелерді бастапқы таныған кезде туындайтын мерзімдік айырмаларына қатысты танылмайды.

Кейінге қалдырылған салық активі қолданылмаған салық залалдарына, салық кредиттеріне және соның есебінде ол іске асырылуы мүмкін мөлшерде ғана шегерілетін мерзімдік айырмаға қатысты танылады.

Кейінге қалдырылған салық активінің шамасы әрбір есеп беру күніндегі жағдай бойынша талданып, тиісті салық пайдасын іске асыру ендігері ықтимал болып табылмайтын мөлшерде азаяды.

Кейінге қалдырылған салық шамасы келешекте мерзімдік айырмаларды қалпына келтірген кезде, есеп беру күніндегі жағдай бойынша қолданыстағы немесе мәнісі бойынша қолданысқа енгізілген заңдарға негізделіп отырып салық мөлшерлемесін бастамаға ала отырып анықталады.

Кейінге қалдырылған салықты бағалау Компанияның есеп беру кезеңінің аяғында өз активтерінің баланстық құнын өтеуді не төлеуді немесе міндеттемелерін ретке келтіруді жоспарлайтын тәсілден туындайтын салық салдарын көрсетеді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері ағымдағы салық активтерін ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке алуға заңды бекітілген құқығы болса және осы активтер мен міндеттемелер бір салық органы бірдей салық салынатын кәсіпорыннан немесе әртүрлі салық салынатын кәсіпорыннан өндіріп алатын пайдаға салынатын салыққа жатқызылады, бірақ бұл кәсіпорындар ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін таза негізде немесе осы кәсіпорындардың салық активін іске асыру олардың салық міндеттемесін өтеумен бір уақытта жүргізілетін болса ғана есепке алынады. Ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығының шамасын анықтаған кезде Компания анықталмаған салық позицияларының әсерін және уақытында төленбеген салық үшін салықты қосымша есептеу және айыппұл мен өсімпұлды есептеу мүмкіндігін ескереді. Бірқатар факторларды бағалау нәтижесін негізге алып, сонымен қатар қазақстанның салық заңнамасының түсіндірілуі мен өткен жылдардың тәжірибесіне сүйене отырып, Компания басшылығы салық органдарының бюджетпен толық есеп айырысуды тексеруге құқылы барлық салық кезеңі үшін салықты төлеу міндеттемелері толық мөлшерде көрсетілген деп пайымдайды. Бұл бағалау есептік бағалауға негізделген және келешектегі оқиғалар әсеріне қатысты бірқатар кәсіби пайымдаудың қалыптасуын қарастыруы мүмкін.

Уақыт өте Компанияның өкіміне жаңа ақпарат түсуі мүмкін, оған байланысты Компанияда салықты төлеу бойынша іс жүзіндегі міндеттемелердің сәйкестігіне қатысты өз пікірлерін өзгерту қажеттігі туындауы мүмкін. Салық төлеу бойынша міндеттемелер шамасының осындай өзгерістері осы пайымдаулар өзгерген кезең ішіндегі салық сомасына әсер етеді.

(ж) Негізгі құралдар*Тану және бағалау*

Негізгі құрал объектілері жинақталған амортизация сомасын және құнсызданудан болған жинақталған залалды шегере отырып өзіндік құны бойынша көрсетіледі. Өзіндік құнына тиісті активті тікелей сатып алуға байланысты шығындар қосылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)****(ж) Негізгі құралдар (жалғасы)***Тану және бағалау (жалғасы)*

Өз күшімен тұрғызылған (салынған) активтердің өзіндік құнына материалдарға кеткен шығындар, еңбекақыны төлеуге жұмсалған тікелей шығындар, активтерді мақсаты бойынша қолдану үшін оларды жұмыстық күйге келтіруге тікелей байланысты барлық өзге шығындар, активтерді демонтаждау мен аударуға және ол алып жатқан учаскені қалпына келтіруге жұмсалатын шығындар, қарыз бойынша күрделі шығындар қосылады.

Егер негізгі құралдардың объектісін құрайтын маңызды компоненттердің пайдалы қызмет ету мерзімі әртүрлі болса, олар негізгі құралдардың бөлек объектілері (маңызды компоненттері) ретінде есепке алынады.

Негізгі құрал объектісінің шығарылуынан болған пайда немесе залал сомасы оның шығарылуынан болған түсімді оның баланстық құнымен салыстыру арқылы анықталады және кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында «Өзге кірістер» немесе «Өзге шығындар» жолында таза шамасында танылады.

Кейінгі шығыстар

Компания көрсетілген компонентке байланысты келешекте экономикалық пайда алатыны ықтимал болғанда және оның құнын сенімді түрде бағалау мүмкін болған жағдайда, негізгі құрал объектісінің маңызды компонентін ауыстыруға байланысты шығындар осы объектінің баланстық құнын арттырады. Ауыстырылған компоненттің баланстық құны есептен шығарылады. Негізгі құрал объектілеріне күнделікті қызмет көрсетуге байланысты жұмсалған шығындар олардың туындауына қарай кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында танылады.

Амортизация

Негізгі құрал объектілерінің амортизациясы олар орнатылып, қолдануға дайын болған күннен бастап, ал өз күшімен салынған негізгі құрал объектілері үшін – объектінің құрылысы аяқталып, оның пайдалануға дайын болған уақыттан басталады. Амортизация активтің есептелген қалдық құнын шегере отырып осы активтің өзіндік құны негізінде есептеледі.

Қағида бойынша, негізгі құрал объектісінің әр компоненті оның күтілетін пайдалы қолдану мерзімі ішінде сызықты әдіспен амортизацияланады, себебі дәл осы әдіс активте тұжырымдалған келешек экономикалық пайдадан күтілетін тұтыну сипатын анағұрлым анық көрсетеді. Жалға алынған активтер келесі екі мерзімнің: жалдау мерзімінің және тиісті активтерді жалдау мерзімінің аяғында осы активтерге меншік құқығы Компанияға өтетіндігі туралы негізделген сенімділік болған жағдайды қоспағанда, активтің пайдалы қолдану мерзімінің ең төменгісі барысында амортизацияланады. Жер телімдері амортизацияланбайды.

Есеп берілетін және салыстырмалы кезеңдердегі негізгі құралдарды күтілетін пайдалы қолдану мерзімі төмендегідей болды:

• Ғимараттар мен құрылыстар	20-45 жыл;
• Машиналар мен құралдар	7-30 жыл;
• Көлік құралдары	5-24 жыл;
• Компьютерлер және шеткері құрылғылары	5-8 жыл;
• Кеңсе жиһазы және өзге негізгі құралдар	5-10 жыл.

Амортизация әдістері, күтілетін пайдалы қолдану мерзімдері және негізгі құралдардың қалдық құны әрбір есеп беру күніндегі жағдай бойынша сарапталып, қажет болған жағдайда түзетіледі.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**(з) Қаржылық емес активтердің құнсыздануы**

Әрбір есепті күнге Компания құнсыздану белгілерін анықтау үшін өзінің материалдық және материалдық емес активтерінің баланстық құнын тексереді. Құнсыздану белгілері болған кезде басшылық өтетін соманы бағалайды, ол активтің әділ құны сату шығындары мен пайдалану құнын шегергенде екі шаманың ең үлкені ретінде анықталады. Баланстық құн өтетін сомаға дейін азаяды және құнсызданудан болған залал бір жылдағы пайда немесе залал құрамында танылады. Өткен жылдары актив бойынша танылған құнсызданудан болған залал активтің пайдаланудағы құнын немесе өткізу жөніндегі шығындарды шегергендегі әділ құнын айқындау үшін пайдаланылған есептік бағалауларда өзгерістер туындаған кезде активтің құнсыздануынан бұрын танылған залалдар сомасы шегінде қалпына келтіріледі.

(и) Қаржы құралдары**(i) Тану және бастапқы бағалау**

Дебиторлық берешек бастапқыда ол туындаған сәтте танылады. Барлық өзге қаржылық активтер мен міндеттемелер бастапқыда Компанияның көрсетілген құралдар пәні болып табылатын шарттық қатынастарға түскен кезде танылады.

Қаржылық актив (егер бұл құрамында елеулі қаржыландыру компоненті жоқ дебиторлық берешек болмаса) немесе қаржылық міндеттеме бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады, ал пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын есепке алу объектісі үшін оны иемденуге немесе шығаруға тікелей жатқызылатын мәміле бойынша шығындар сомасы қосылады. Құрамында елеулі қаржыландыру компоненті жоқ дебиторлық берешек бастапқыда мәміле бағасы бойынша бағаланады.

(ii) Жіктеу және ары қарайғы бағалау**Қаржылық активтер**

Бастапқы таныған кезде қаржылық актив: борыштық құралдары үшін - амортизацияланған құны бойынша, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша, үлестік құралдары үшін - өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша не болмаса пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланады деп жіктеледі.

Компания қаржылық активтерді басқарудың бизнес-моделін өзгерткен жағдайда ғана бастапқы танығаннан кейін қаржылық активтері қайта жіктеледі және бұл жағдайда әсер етілген барлық қаржылық актив бизнес-модельдің өзгеруінен кейінгі есеп берілетін кезеңінің бірінші күні қайта жіктеледі.

Қаржылық актив төменде көрсетілген екі шартқа да сәйкес келгенде және ол Компанияның ұйғарымы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелмеген жағдайда ғана, ол амортизациялық құны бойынша бағаланады:

- ол шартпен қарастырылған ақша ағымын алу үшін активтерді ұстап қалу мақсатында бизнес-модель шеңберінде ұсталып қалады; және
- оның шарттағы талаптары негізгі соманы және негізгі соманың өтелмеген бөлігі бойынша пайызды төлеу болып табылатын ақша ағымының белгіленген мерзімде пайда болуын қарастырады.

Қаржылық активтер – бизнес-модельді бағалау

Компания қаржылық құралдарының портфелі деңгейінде қаржылық актив ұсталып қалатын бизнес-модель аясында бағалау жүргізеді, өйткені бұл бизнесті басқаруды және басшылыққа

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(и) Қаржы құралдары (жалғасы)

Қаржылық активтер – бизнес-модельді бағалау (жалғасы)

- ақпарат ұсыну әдісін ең үздік үлгіде көрсетеді. Бұл кезде келесі ақпарат қарастырылады:
- осы портфель үшін белгіленген саясат пен мақсаттар, сондай-ақ аталған саясаттарды тәжірибеде іске асыру. Бұл басшылықтың шартта қарастырылған пайыздық кірісті алу стратегиясын, пайыздық мөлшерлеменің белгілі бір құрылымын қолдауды, қаржылық активті өтеу мерзімінің осы активтерді қаржыландыру үшін пайдаланылатын қаржылық міндеттемелерді өтеу мерзіміне сәйкес келуін немесе ақшалай қаражаттың күтілетін жылыстауы немесе активтерді сату арқылы ақша ағымын іске асыруды қамтиды.
- портфель нәтижелілігі қалай бағаланады және бұл ақпарат Компания басшылығына қалай хабарланады.
- бизнес-модельдің (және осы бизнес-модель аясында ұсталатын қаржылық активтерінің) нәтижелігіне әсер ететін тәуекелдер және бұл тәуекелдерді басқару қалай жүзеге асырылады.
- портфельді басқаруға жауапты менеджерлерге сыйақы беру қалай жүргізіледі (мысалы, бұл сыйақыны беру аталған активтердің немесе шартта қарастырылған ақша қаражаты ағымдарының активтерден алынған әділ құнына тәуелді ме).
- өткен кезеңдерді сатылымдардың жиілігі, көлемі және мерзімдері, мұндай сатылымдардың себептері, сондай-ақ сатылымның болашақта күтілетін деңгейі.

Тануды тоқтату критерийлеріне сәйкес келмейтін мәмілелерде қаржылық активтерді үшінші тараптарға беру осы мақсаттағы сату ретінде қарастырылмайды және Компания осы активтерді тануды жалғастырады.

Қаржылық активтер - шартта қарастырылған ақша қаражатының ағымы негізгі сома мен пайызды төлеу ғана болып табылатындығын бағалау

Осы бағалау мақсатында «негізгі сома» қаржылық активті бастапқы таныған кезде оның әділ құны деп анықталады. «Пайыздар» ақшаның уақытша құны үшін, белгілі бір уақыт кезеңі ішінде өтелмей қалған негізгі сомаға қатысты кредиттік тәуекел үшін және басқа кредит беруге байланысты өзге де негізгі тәуекелдер мен шығындар үшін (мысалы, өтімділік тәуекелі және әкімшілік шығындар), сондай-ақ пайда маржасы үшін өтеу ретінде анықталады.

Шартта қарастырылған ақша ағымы негізгі соманың және негізгі соманың өтелмеген бөлігіндегі пайыздың («SPPI критерийі») ғана төлемі болып табылатындығын бағалаған кезде Компания қаржы құралының шарттағы жағдайларын талдайды. Бұл қаржылық актив бойынша шарттың талаптарында шарт бойынша ақша қаражатының мерзімін немесе оның сомасын қаржылық активі талданатын талаптарды қанағаттандыра алмайтындай етіп өзгерте алатын қандай да бір талаптың қарастырылған екендігін бағалауды қамтиды.

Бағалау жүргізген кезде Компания келесілерді талдайды:

- ақша қаражаты ағымының мерзімін немесе сомасын өзгерте алатын шартты оқиғалар;
- шартта қарастырылған купондық мөлшерлемені түзете алатын жағдайлар, оның ішінде ауыспалы мөлшерлеме туралы жағдайлар;
- мерзімінен бұрын өтеу және қызмет ету мерзімін пролонгациялау туралы жағдайлар; және
- келісілген активтерден ақша ағымдары бойынша Компанияның талаптарын шектейтін шарттар (мысалға, регресс құқығы жоқ қаржылық активтері).

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**(и) Қаржы құралдары (жалғасы)**

Мерзімнен бұрын өтеген кезде төленген сома мәнісі бойынша негізгі соманың өтелмеген бөлігі және өтелмеген бөліктің пайызы болып табылса және оған шарттың қызмет етуін мерзімнен бұрын тоқтатқаны үшін ақылға сыйымды қосымша өтемақы кірген жағдайда, мерзімнен бұрын өтеу туралы шарты SPPI критерийіне сәйкес келеді.

Бұдан бөлек, егер қаржылық активі сыйлықақымен немесе шартта көрсетілген номинал сомасына қатысты дисконтпен сатып алынған немесе жасалған жағдайда ғана, мерзімнен бұрын өтеу туралы шарт осы критерийге сәйкес келеді деп қарастырылады, мерзімнен бұрын өтеген кезде төленуге тиіс сома мәнісі бойынша, шартта көрсетілген номиналдық сома болып табылады, оған шартта қарастырылған есептелген (бірақ төленбеген) пайыз (оған сондай-ақ шарттың қызмет етуін мерзімінен бұрын тоқтату үшін қисынды қосымша өтемақы да қосылуы мүмкін) қосылады; және қаржылық активті бастапқы таныған кезде оны мерзімнен бұрын өтеу туралы оның шартының әділ құны болмашы.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер-пайда мен залалды кейінгі бағалау

Бұл активтер кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып амортизациялық құны бойынша бағаланады. Амортизациялық құны құнсызданудан болған залал шамасына азайтылады. Пайыздық кіріс, оң және теріс бағамдық айырма және құнсыздану сомасы пайда немесе залал құрамында танылады. Тануды тоқтатудан болған кез келген пайда немесе залал кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында танылады.

Қаржылық міндеттемелер – жіктеу, кейінгі бағалау және пайда мен шығындар

Қаржылық міндеттемелер амортизацияланған құны бойынша немесе пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі. Қаржылық міндеттеме, егер ол саудаға арналған ретінде жіктелетін болса, пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі, бұл туынды құрал немесе оны ұйым бастапқы тану кезінде өз қалауы бойынша жіктейді. Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер әділ құн бойынша бағаланады және кез келген пайыздық шығысты қоса алғанда, пайда мен залалдың нетто-шамасы пайда немесе шығын құрамында танылады. Өзге қаржылық міндеттемелер кейіннен тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Пайыздық шығыс пен оң және теріс бағамдық айырмалар пайда немесе шығын құрамында танылады. Тануды тоқтату кезінде туындайтын кез келген пайда немесе залал пайда немесе шығын құрамында танылады. Қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің талаптарын түрлендіру.

(iii) Талаптарды өзгерту*Қаржылық активтер*

Қаржылық активтің шарты өзгертін болса, Компания осындай түрлендірілген актив бойынша ақша қаражаты ағымының елеулі өзгешеленетінін бағалайды. Ақша қаражатының ағымы елеулі түрде өзгешеленетін болса («шарттың елеулі түрленуі»), онда бастапқы қаржылық активі бойынша шартта қарастырылған ақша қаражатының ағымына берілген құқықтар аяқталды деп есептеледі. Бұл жағдайда бастапқы қаржылық активін тану тоқтатылып, жаңа қаржылық активі есепте әділ құн бойынша танылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**(и) Қаржы құралдары (жалғасы)**

Компания шарттарды түрлендірудің елеулі болып табылатынына, яғни бастапқы қаржылық активі бойынша ақша қаражаттарының ағымы және түрлендірілген немесе оны алмастырған қаржылық активі бойынша ақша қаражаттары ағымдарының айтарлықтай ерекшеленетініне сапалы және сандық бағалау жүргізеді. Компания сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық пен сандық факторлардың жиынтықты нәтижесін талдай отырып, шарттарды түрлендірудің маңыздылығы пәніне сапалық және сандық факторлардың бағалауын жүргізеді. Ақша қаражаттарының ағымы айтарлықтай ерекшеленетін болса, онда бастапқы қаржылық актив бойынша шартта қарастырылған ақша қаражатының ағымына берілген құқықтар аяқталды деп есептеледі.

Осы бағалауды жүргізген кезде Компания қаржылық міндеттемені тануды тоқтатуға қатысты нұсқамаларды ұқсастығы бойынша басшылыққа алады.

Компания келесі сапалы факторлар негізінде түрлендіру елеулі болып табылады деген қорытындыға келеді:

- қаржылық актив валютасын өзгерту;
- қамтамасыз ету түрін немесе актив сапасының арттырудың өзге құралдарын өзгерту;
- SPP1 критерийіне сәйкес келмеуге алып келетін қаржылық актив шарттарын өзгерту (мысалға, айырбастау шарттарын қосу).

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын түрлендірілген актив бойынша ақша қаражатының ағымы айтарлықтай өзгермесе, онда мұндай түрлендіру қаржылық активін тануды тоқтатуға алып келмейді. Бұл жағдайда Компания қаржылық активтің жалпы баланстық құнын қайта есептейді және жалпы баланстық құнын түзету сомасын түрлендіруден болған пайда немесе залал ретінде пайда немесе залал құрамында таниды. Қаржылық активтің жалпы баланстық құны осы қаржылық актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып ақша қаражатының дисконтталған қайта қарастырылған немесе түрлендірілген ақша қаражаты ағымының келтірілген құны ретінде қайта есептеледі.

Келтірілген шығындар мен комиссиялар түрлендірілген қаржылық активтің баланстық құнын түзетеді және түрлендірілген қаржылық активтің қалған қызмет ету мерзімі ішінде амортизацияланады.

Қаржылық міндеттемелер

Түрлендірілген міндеттеме бойынша ақша қаражаттары ағымының шамасы айтарлықтай өзгерген кезде Компания қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады. Бұл жағдайда шарттары түрлендірілген жаңа қаржылық міндеттеме әділ құн бойынша танылады. Бұрынғы қаржылық міндеттеме мен шарттары түрлендірілген жаңа қаржылық міндеттеменің баланстық құны арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

Егер шарттарды түрлендіру (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) қаржылық міндеттемені тануды тоқтатуға алып келмесе, Компания шарттарын түрлендіру қаржылық активті тануды тоқтатуға алып келмейтін жағдайда қаржылық активтің жалпы баланстық құнын түзетуге қатысты тәсілмен келісетін есеп саясатын пайдаланады – яғни Компания осындай түрлендіру (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) нәтижесінде туындайтын қаржылық міндеттеменің амортизациялық құнын кез келген түзетуді шарттарын түрлендіру (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) күні пайда немесе залал құрамында таниды.

Қолданыстағы қаржылық міндеттемелер бойынша ақша қаражатының ағымы шамасының өзгеруі, егер ол шарттың ағымдағы жағдайының салдары болса, шартты түрлендіру болып есептелмейді.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**(и) Қаржы құралдары (жалғасы)**

Компания сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық пен сандық факторлардың жиынтықты нәтижесін талдай отырып, шарттарды түрлендірудің маңыздылығы бойынша сапалық және сандық факторлардың бағалауын жүргізеді. Компания келесі сапалық факторлар негізінде түрлендіру елеулі болып табылады деген қорытындыға келеді:

- қаржылық міндеттеме валютасын өзгерту;
- қамтамасыз ету түрін немесе міндеттемелер сапасының арттырудың өзге құралдарын өзгерту;
- айырбастау шарттарын қосу;
- қаржылық міндеттемелер дәреже сатысын өзгерту.

Жаңа шарттарға сәйкес ақша қаражаты ағымдарының келтірілген құны, соның ішінде бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған алынған комиссиялық сыйақыны шегергенде комиссиялық сыйақы төлемі бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша ақша қаражатының қалған ағымының дисконтталған келтірілген құнынан кем дегенде, 10%-ға өзгешеленетін болса, сандық бағалауды жүргізу үшін шарттар айтарлықтай ерекшеленеді деп есептеледі. Егер бір борыштық құралын басқа құралға ауыстыру немесе оның шартын түрлендіру есепте өтелу ретінде көрсетілетін болса, онда жұмсалған шығындар немесе комиссиялар тиісті борыштық міндеттемені өтеуден болған пайданың немесе залалдың бір бөлігі ретінде танылады. Егер бір борыштық бағалы қағазын басқа қағазға ауыстыру немесе оның шартын түрлендіру есепте өтеу ретінде көрсетілмесе, онда тиісті міндеттеменің баланстық құны жұмсалған шығын немесе комиссия сомасына түзетіледі және осы түзету түрлендірілген міндеттеменің қалған қызмет ету мерзімі ішінде амортизацияланады.

(iv) Тануды тоқтату***Қаржылық активтер***

Компания қаржылық активінен түсетін ақша қаражатының ағымына шартта қарастырылған құқықтың қызмет ету мерзімі аяқталған кезде немесе осы қаржылық активіне берілетін меншік құқығына байланысты барлық дерлік тәуекел мен пайда екінші тарапқа берілетін мәміле жүргізу нәтижесінде осы активтен ақша қаражатының ағымын алу құқығын берген кезде немесе Компания осы қаржылық активқа меншік құқығына байланысты барлық дерлік тәуекел мен пайданы бермегенде және сақтамағанда және осы қаржылық активіне бақылауды сақтап қалмағанда қаржылық активті тануды тоқтатады.

Компания шарттары бойынша қаржылық жағдай туралы есебінде танылған активтерді беретін мәміле жасайды, бірақ бұл кезде ол берілген активтерге меншік құқығына байланысты барлық немесе барлық дерлік тәуекелдер мен пайданы сақтап қалады. Мұндай жағдайда берілген активтер есебінде тану тоқтатылмайды.

Қаржылық міндеттемелер

Компания қаржылық міндеттемелер бойынша шарттағы міндеттемелер орындалғанда, күші жойылғанда немесе тоқтатылған сәтте оны тануды тоқтатады. Сондай-ақ қаржылық міндеттеме шарттары түрлендіріліп, осындай түрлендірілген міндеттеме бойынша ақша қаражатының шамасы айтарлықтай өзгешеленген жағдайда, Компания қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады және мұндай жағдайда түрлендірілген жағдайларға негізделген туындаған жаңа қаржылық міндеттеме әділ құны бойынша танылады.

Қаржылық міндеттемені тану тоқтатылған кезде өтелген баланстық құны мен төленген өтеу арасындағы айырма (соның ішінде берілген кез келген ақшалай емес активтер немесе өзіне алынған міндеттемелер) пайда немесе залал құрамында танылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(и) Қаржы құралдары (жалғасы)

(v) Өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерді есепке алу және қаржылық жағдай туралы есепте Компанияның қазіргі уақытта танылған сомаларды өзара есепке алуға заңды құқығы болған және оларды таза негізде өтеуге немесе активті сатуға және орындауға ниеті болған кезде ғана таза негізде көрсетіледі. бір мезгілде міндеттеме.

(vi) Туынды емес қаржылық активтердің құнсыздануы

Компания амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдарына (бұдан әрі – ККЗ) қатысты залалдар бойынша бағалау резервтерін таниды.

Компания залал бойынша резервті бүкіл мерзім ішіндегі ККЗ-на тең сомада таниды, бұған танылатын резерв сомасы күтілетін 12 айлық кредиттік залалдарына тең келесі құралдары кірмейді:

- Бастапқы таныған сәттен бастап кредиттік тәуекелі (яғни қаржы құралының күтілетін қызмет ету мерзімі ішінде дефолттың орын алу тәуекелі) айтарлықтай жоғарыламаған банк шоттары бойынша қалдықтар.

Дебиторлық және өзге берешекке қатысты залал бойынша бағалау резервтері бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалға тең сомада бағаланады.

Бастапқы таныған сәттен бастап қаржылық актив бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай жоғарылауын бағалаған кезде және ККЗ бағалаған кезде Компания орынды әрі шамадан тыс күш салусыз қолжетімді негізделген және расталған ақпаратты талдайды. Бұған сандық және де сапалық ақпарат және Компанияның өткен тәжірибесіне негізделген талдау және кредит сапасын негізделген бағалау, болжамды ақпарат кіреді.

Қаржылық актив бойынша кредиттік тәуекелдің сатып алушымен жасалған құрылыс бойынша шарт талаптарында көрсетілген төлемді кейінге қалдыру кезеңінен астам уақытқа мерзімі өтіп кетсе, Компания ол бойынша кредиттік тәуекел айтарлықтай жоғарылады деген болжам жасайды.

Қаржылық активті Компания қарыз алушының Компания алдындағы өзінің кредиттік міндеттемесін Компанияның кепілдемелі қамтамасыз етуді іске асыру (ол болған жағдайда) тәрізді шараларын қолданусыз толық мөлшерде өтейтіні екі талай болған жағдайда дефолт жағдайы орын алған қаржылық активтеріне жатқызады.

Компанияның пікірінше, егер борыштық бағалы қағаздың кредиттік рейтингісі әлемде жалпы мақұлданған «инвестициялық сапа» рейтингісінің анықтамасына сәйкес келетін болса, онда оның кредиттік тәуекелі төмен болады. Moody's рейтингілі агенттігінің бағалауы бойынша Компания оны Вaa3-ке тең немесе одан жоғары немесе Standard & Poor's рейтингілі агенттігінің бағалауы бойынша BBB- немесе одан жоғары деп қарастырады.

Бүкіл мерзім ішіндегі ККЗ - бұл қаржы құралының қызмет етуінің күтілетін барлық мерзімі ішінде барлық мүмкін дефолт оқиғалары нәтижесінде туындайтын ККЗ.

12 айлық ККЗ – бұл есеп беру күнінен кейін 12 ай ішінде (немесе қаржы құралының күтілетін қызмет ету мерзімі 12 айдан кем болса, одан қысқа мерзімде) болуы мүмкін дефолт оқиғасының салдарынан туындайтын ККЗ бір бөлігі.

Максималды кезең ККЗ Компанияның кредиттік тәуекелге ұшырайтын шартта қарастырылған ең көп кезең ішінде бағаланғанда қарастырылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**(и) Қаржы құралдары (жалғасы)***ККЗ-ны бағалау*

Күтілетін кредиттік залалдары кредиттік залалдардың болу ықтималдығын ескере отырып теңдестірілген есептік бағалау болып табылады. Кредиттік залалдары барлық күтілетін кем алынған ақша қаражатының келтірілген құны ретінде бағаланады (яғни шартқа сәйкес Компания тиесілі ақша ағымдары мен Компания алуды күтетін ақша ағымдары арасындағы айырма). ККЗ осы қаржылық активтің тиімді пайыз мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

Кредиттік құнсызданған қаржылық активтер

Әр есеп берілетін күні Компания амортизациялық құны бойынша көрсетілетін қаржылық активтерін кредиттік құнсыздануы пәніне бағалайды. Қаржылық актив бойынша ақша қаражатының келешектегі есептік ақша қаражатына жағымсыз әсер ететін бір немесе бірнеше жағдай орын алған кезде, қаржылық активі «кредиттік құнсызданған» болып табылады.

Байқалатын келесі деректер қаржылық активтің кредиттік құнсыздануының куәсі болып табылады:

- қарыз алушының немесе эмитенттің елеулі қаржы қиыншылықтары;
- дефолт немесе төлем мерзімін 180 күннен астам уақытқа кешіктіру тәрізді шарт талаптарын бұзу;
- Компанияның қарызды немесе аванс төлемін, өзге жағдайда ол мұны қарастырмайтын жағдайда қайта құрылымдауы;
- қарыз алушының банкротқа ұшырау немесе оның өзгедей қаржылық қайта ұйымдастырылу ықтималдығының пайда болуы; немесе
- қаржылық қиындық нәтижесінде бағалы қағаз үшін белсенді нарықтың жойылуы.

Қаржылық жағдай туралы есебінде күтілетін кредиттік залалдары бойынша бағалау резервін ұсыну

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтерінің залал бойынша бағалау резервтері осы активтердің жалпы баланстық құнынан шегеріледі.

Есептен шығару

Компанияның қаржылық активтің толық сомасының немесе оның бір бөлігінің өтелуін күту негізі болмаған кезде, қаржылық активтің толық баланстық құны есептен шығарылады. Кәсіпорындарға қатысты Компания соманы өтеудің негізделген күтуін бастамаға ала отырып есептен шығару мерзімдері мен сомалары бойынша жеке бағалайды. Компания есептен шығарылған соманың елеулі өтелуін күтпейді. Алайда есептен шығарылған қаржылық активтері тиесілі сомалардың өтелуіне қатысты Компания рәсімдеріне сәйкес келуін қамтамасыз ету мақсатында құқық қолдану объектісі болып қалуы мүмкін.

(к) Ақша қаражаттары және қысқа мерзімді депозиттер

Қаржылық жағдай туралы есептегі ақша қаражаттары мен қысқа мерзімді депозиттерге банктердегі және кассадағы ақша қаражаттары және өтеу мерзімі 3 ай немесе одан аз қысқа мерзімді жоғары өтімді депозиттер кіреді, олар белгілі ақша қаражаттарына оңай айырбасталады және құнның өзгеру қаупі аз.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**(л) Акционерлік капитал***Қарапайым акциялар*

Қарапайым акциялар меншікті капитал ретінде жіктеледі. Қарапайым акцияларды және акцияға опционды тікелей шығаруға байланысты қосымша шығындар меншікті капитал шамасынан салық нәтижесін есепке ала отырып көрсетіледі.

Жарғылық капиталды (меншікті акцияларды) төлеп алу, шығару және қайта жайғастыру

Капитал ретінде танылған акцияларды төлеп алған жағдайда осы сатып алуға тікелей байланысты барлық шығындарды қоса алғанда төленген сома салық нәтижесін шегере отырып капитал шамасынан шегеріледі. Төлеп алынған акциялар акционерлерден сатып алынған меншікті акциялар болып жіктеледі және меншікті акциялар резервінің құрамында көрсетіледі. Меншікті төлеп алынған акцияны ары қарай сату немесе кейін қайта жайғастыру нәтижесінде алынған сома капиталдың өсімі деп көрсетіледі, ал осы операция нәтижесінде туындайтын пайда немесе залал қосымша капитал құрамында көрсетіледі.

(м) Берілген аванстар

Берілген аванстар есептілікте құнсыздану бойынша резервін шегере отырып бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Берілген аванстар мердігерлермен жасалған шарт талаптарына сәйкес ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі.

Берілген аванстарға жататын активтердің, тауарлардың немесе қызметтердің алынбайтындығының белгісі болса, берілген аванстардың баланстық құны азайтылуға тиіс және құнсызданудан болған тиісті залал пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

(н) Қызметкерлерге сыйақы*Қысқа мерзімді сыйақылар*

Қызметкерлерге берілетін қысқа мерзімді сыйақыларға қатысты міндеттеме шамасын анықтаған кезде дисконттау қолданылмайды және тиісті шығындар қызметкерлердің қызмет көрсетуі бойынша танылады. Компанияның өткен кезеңде қызметкерлердің қызмет көрсетуі нәтижесінде туындаған тиісті соманы төлеу бойынша іс жүзіндегі заңды немесе қалыптасқан тәжірибемен шартталған міндеттемесі болса және осы міндеттеме шамасын сенімді түрде бағалау мүмкін болғанда, ақшалай сыйлықақыны төлеудің қысқа мерзімді жоспары немесе пайдаға қатысу аясында төленуі күтілетін сомаға қатысты міндеттемесі танылады.

Зейнетақы міндеттемелері

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес топ қызметкерлердің жалақысының 10% мөлшерінде төлемдерді жүзеге асырады, бірақ 2023 жылы айына 350.000 теңгеден аспайды (2022 жылы: 300.000 теңге) жинақтаушы зейнетақы қорларына аударымдар ретінде. Зейнетақы қорларына төлемдер қызметкерлердің жалақысынан ұсталады және олар пайда болған сәтте жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепте еңбекақы төлеуге байланысты басқа да аударымдармен бірге еңбекақы төлеу жөніндегі жалпы шығыстарға енгізіледі. Топтың зейнетақы төлемдері бойынша басқа міндеттемелері жоқ.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**(о) Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы және кейінге қалдырылған өтеулер бойынша міндеттемелер**

Бастапқы тану күніне болашақ кезеңдердің шығындары бойынша кейінге қалдырылған өтем пайда болу күніне мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған, Компания алған банктік қарыздар бойынша пайыздық мөлшерлемені білдіретін, кейіннен амортизацияланған құны бойынша ескерілетін ақша қаражатының болашақ ағындарының келтірілген құнын білдіреді. Басшылықтың бағалауы бойынша қолданылатын мөлшерлеме Тапсырыс берушіге тән кредиттік тәуекелдің бағасын көрсетеді.

Болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеу және болашақ өтеу бойынша тиісті кейінге қалдырылған кіріс жүйелі негізде ҚР ИИДМ АЖК өтейтін пайдалар мен шығындардағы пайыздар бойынша ағымдағы қаржы шығыстарын тану арқылы бір мезгілде танылады.

Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтеуді әділ құнына дейін түзетулер амортизациясы және жыл ішіндегі банк қарыздары бойынша пайыз шығындарының сомасы аясында сәйкес кейінге қалдырылған өтеулер бойынша міндеттемелерді азайту қаржылық кірістерінде, жыл ішіндегі пайда және залал және өзге жиынтық кіріс туралы есебінде көрсетіледі.

(п) Жалгерлік

Шарт жасасу кезінде Компания шарттың жалгерліктің тұтастай немесе оның жекелеген компоненттері болып табылатынын бағалайды.

Егер осы Шарт бойынша белгілі бір уақыт кезеңі ішінде өтеуге айырбасталатын сәйкестендірілген активтің пайдаланылуын бақылау құқығы берілетін болса, шар жалгерлік шарты немесе жалгерлік компоненті болады. Осы Шарт бойынша сәйкестендірілген активтің пайдаланылуын бақылау құқығы берілгенін бағалау үшін Компания 16 ХҚЕС (IFRS) сәйкес жалдау анықтамасын қолданады.

(i) Компания жалға алушы ретінде

Шарттың жалгерлік компонентін мазмұндайтын әрекеті мен түрленуі басталғанда Компания шартта көзделген әрбір жалгерлік компонентін өтеуді оқшауланған мәміленің салыстырмалы бағасының негізінде бөледі. Алайда, кейбір жылжымайтын мүлік объектілерін жалдау шарттарына қатысты Компания жалгерлік болып табылмайтын компоненттерді бөлмеуге және жалгерлік компоненттері мен жалгерлік болып табылмайтын тиісті компоненттерді жалгерліктің бір компоненті ретінде есепке алу туралы шешім қабылдайды.

Компания пайдалану құқығы нысанында активті және жалгерлік басталған мерзімде жалдау бойынша міндеттемені мойындайды. Пайдалану құқығы нысанындағы Актив бастапқыда жалдау басталған күні немесе осындай күнге дейін жасалған жалдау төлемдерінің шамасына түзете отырып, келтірілген бастапқы тікелей шығындарға ұлғайтылған жалдау жөніндегі міндеттеменің бастапқы шамасын құрайтын бастапқы құны бойынша және жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдерді шегере отырып, базалық активті бөлшектеу және орнын ауыстыру, базалық активті немесе ол орналасқан учаскені қалпына келтіру кезінде туындаған шығындардың бағалау шамасы бойынша бағаланады.

Жалдау шартына сәйкес базалық активке меншік құқығы компанияға жалдау мерзімінің соңына дейін берілетін немесе пайдалану құқығы нысанындағы активтің бастапқы құны компанияның сатып алуға опционды орындауын көрсететін жағдайларды қоспағанда, кейіннен пайдалану құқығы нысанындағы актив жалдау басталған күннен бастап және жалдау мерзімі аяқталғанға дейін желілік әдіспен амортизацияланады. Мұндай жағдайларда пайдалану құқығы нысанындағы актив негізгі құралдар үшін қолданылатын тәсілді пайдалана отырып айқындалатын базалық активті пайдалы пайдалану мерзімі ішінде амортизацияланады. Бұған қосымша пайдалану құқығы нысанындағы активтің құны ол болған кезде құнсызданудан болған шығындардың шамасына кезеңімен төмендейді, сондай-ақ жалдау бойынша міндеттемелерге белгілі бір қайта бағалау жүргізу кезінде түзетіледі.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**(п) Жалгерлік (жалғасы)**

Жалдау бойынша міндеттеме бастапқыда жалдау шартына енгізілген пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған, жалдау басталған күні төленбеген жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша немесе мұндай мөлшерлеме Компанияның қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдалана отырып оңай айқындалмаған жағдайда бағаланады. Әдетте, Компания өзінің қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін дисконттау мөлшерлемесі ретінде пайдаланады.

Компания әр түрлі сыртқы көздердегі пайыздық мөлшерлемелерге сүйене отырып, қосымша қарыз қаражатын тартуда өз мөлшерлемесін айқындайды және жалға алу талаптары мен жалдау активтерінің түрлерін ескеру үшін белгілі бір түзетулер жасайды.

Жалдау бойынша міндеттемелерді бағалауға енгізілетін жалға алу төлемдері:

- тіркелген төлемдер, оның ішінде шын мәнінде тіркелген төлемдер;
- жалға алу басталған күннен индексті немесе мөлшерлемені пайдалана отырып бастапқыда бағаланатын индекске немесе мөлшерлемеге байланысты ауыспалы жалдау төлемдері;
- сомасы жоспарланғандай жойылған құн кепілдігі бойынша жалға алушы төлейді;
- егер Компания осы опционды орындайтынына жеткілікті сенімділік болса, сатып алуға арналған опционды орындау бағасы, егер Компания жалға алуды ұзарту опционын орындайтынына жеткілікті сенімділік болса, жалға алуды ұзарту опционының пайда болғанда туындайтын қосымша жалға алу мерзімінің ішінде жалға алу төлемдері, және Компания жалға алуды мерзімінен бұрын тоқтатпайтынына жеткілікті түрде сенімділік болған жағдайларды қоспағанда, жалға алуды мерзімінен бұрын тоқтатқаны үшін айыппұлдар.

Жалға алу бойынша міндеттеме тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құны бойынша бағаланады. Ол егер индекс немесе мөлшерлеменің өзгеруінің нәтижесінде келешекте жалға алу төлемдері өзгерсе, егер Компанияның жойылу құн кепілдігі бойынша төлемге жататын келісілген сома бағасы өзгерсе, егер Компания сатып алу опционын, жалға алуды ұзартуға немесе оны тоқтату опционын орындау немесе орындамауына қарамай бағалауды өзгертсе немесе шын мәнінде тіркелген болып табылатын жалға алу төлемі қайта қаралса ол қайта бағаланады.

Жалға алу бойынша міндеттеме қайта қаралғанда, тиісті түзету пайдалану құқығы нысанындағы активтің баланстық құнына қатысты жүргізіледі немесе пайдалану құқығы нысанындағы активтің баланстық құны бұрын нөлге дейін шегерілген болса, пайдаға немесе шығынға жатқызылады.

Компания жалға алу бойынша пайдалану құқығы және міндеттемелер нысанында активтерді құны төмен және қысқа мерзімді активтерді, оның ішінде ИТ құралын жалға алу шарттарына қатысты танымауға шешім қабылдайды. Компания осындай шарттарға сәйкес жүзеге асырылатын жалға алу мерзімі ішінде шығын ретінде желілік есептеу әдісімен төленетін жалға алу төлемдерін таниды.

(р) Меншік иесіне беру үшін ұсталатын активтер

Баланстық құны негізінен үздіксіз пайдаланудан гөрі меншік иесінің пайдасына бөлу нәтижесінде өтелуі тиіс ұзақ мерзімді активтер меншік иесінің пайдасына бөлуге арналған активтер санатына жіктеледі.

Бұл активтер, әдетте, екі шаманың ең азы бойынша бағаланады – активтің баланстық құны және оның бөлу шығындарын шегергендегі әділ құны.

Материалдық емес активтер мен негізгі құралдар меншік иесінің пайдасына бөлуге арналған активтер санатына жіктелген сәттен бастап амортизацияланбайды.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(с) Активтер мен міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді деп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы есепте Компания активтер мен міндеттемелерді олардың айналымдық/қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді/ұзақ мерзімді жіктелуіне қарай ұсынады. Егер актив:

- іске асырылуы керек немесе әдеттегі операциялық цикл шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналған болса;
- негізінен сауда мақсаттары үшін ұсталғанда;
- есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру көзделеді; немесе
- бұл есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде қолданылатын міндеттемелерді өтеу үшін айырбастауға немесе пайдалануға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, қолма-қол ақшаны немесе қолма-қол ақшаның баламасын білдіретін болса, ағымдағы актив болып табылады.

Барлық басқа активтер ұзақ мерзімді активтер ретінде жіктеледі.

Егер міндеттеме:

- әдеттегі операциялық цикл шеңберінде реттеуді көздесе;
- негізінен сауда мақсаттары үшін ұсталса;
- есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде реттелуге жатса; немесе
- Ұйымның есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айға міндеттемені реттеуді кейінге қалдыруға шартсыз құқығы болмаса қысқа мерзімді болып табылады.

Міндеттеменің шарттары, оған сәйкес контрагенттің қалауы бойынша, үлестік құралдарды шығару және беру жолымен реттелуі мүмкін, осы міндеттеменің жіктелуіне әсер етпейді.

Компания барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді міндеттемелер ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері ұзақ мерзімді/ ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

(т) Бағалау міндеттемелері

Егер компанияның өткен оқиғадан туындаған қолданыстағы міндеті (заңды немесе тәжірибеге негізделген) болса, осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайданың кетуі ықтимал және мұндай міндеттеменің сомасына сенімді баға берілуі мүмкін болған жағдайда бағалау міндеттемелері танылады. Егер Компания бағалау міндеттемелерінің бір бөлігін немесе барлығын қайтаруды көздесе, өтемақы алу күмән тудырмаған жағдайда ғана өтемақы жеке актив ретінде танылады. Бағалау міндеттемесіне жататын Шығыс өтемді шегергендегі жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі. ХҚЕС (IAS) 37.14 ХҚЕС (IAS) 37.53 ХҚЕС (IAS) 37.54 Егер ақшаның уақытша құнының әсері айтарлықтай болса, бағалау міндеттемелері салық салынғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады, ол қолданылатын кезде нақты міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсетеді. Егер дисконттау қолданылса, онда уақыт өте келе бағалау міндеттемесінің ұлғаюы қаржыландыру шығындары ретінде танылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)****(у) Жаңа стандарттар және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірулерге түсініктемелер мен түзетулер**

Келесі жаңа стандарттар 2021 жылдың 1 қаңтарынан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін оларды мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен күшіне енеді. Алайда, Компания осы қаржылық есептілікті дайындау кезінде жаңа және өзгертілген стандарттарға мерзімінен бұрын көшуді жүзеге асырмады.

ХҚЕС-ке түзетулер (IFRS) 3 – "Тұжырымдамалық негіздерге сілтемелер"

Түзетулер ХҚЕС-тің "Тұжырымдамалық негіздерінің" алдыңғы нұсқасына сілтемені стандарт талаптарына елеулі өзгерістер енгізбестен, 2018 жылғы наурызда шығарылған ағымдағы нұсқаға сілтемемен ауыстырады. Түзетулер 37 "Бағалау міндеттемелері, шартты міндеттемелер және шартты активтер" ХҚЕС (IAS) қолдану саласына жататын міндеттемелер мен шартты міндеттемелер үшін "2-ші күннің" ықтимал кірістері мен залалдарының туындауын болдырмау үшін 3 "Бизнес бірлестігін" ХҚЕС (IFRS) тану қағидатынан ерекшелік қосады немесе ХҚЕТК түсіндіреді (IFRIC) 21 "Міндетті төлемдер", егер олар жеке операциялар аясында пайда болса. Ерекшелік ұйымдардан тұжырымдамалық негіздердің ережелерін қолданудың орнына, ҚЕХС (IAS) 37 критерийлерін немесе ХҚТЕК (IFRIC) 21 түсіндірмелерін қолдана отырып, сатып алу күніндегі жағдай бойынша ағымдағы міндеттеменің бар-жоғын анықтауды талап етеді. Түзетулер сонымен қатар шартты активтер сатып алынған күні танылмайтынын түсіндіретін ХҚЕС-ке (IFRS) 3 жаңа абзацты қосады.

Бұл түзетулер Компанияның қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

БЕХС-на түзетулер (IAS) 16 - "Негізгі құралдар: мақсаты бойынша пайдалануға дейінгі түсімдер"

Түзетулер ұйымдарға осы объектіні орналасқан жеріне дейін жеткізу және оны басшылықтың ниетіне сәйкес пайдалану үшін талап етілетін күйге келтіру процесінде өндірілген бұйымдарды сатудан түскен кез келген түсімдерді объектінің бастапқы құнынан негізгі құралдарды шегеруге тыйым салады. Оның орнына ұйым осындай өнімдерді сатудан түсетін түсімдерді, сондай-ақ осы өнімдерді пайда немесе залал ретінде өндіру құнын мойындайды.

Бұл түзетулер Компанияның қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

БЕХС-на түзетулер (IAS) 37 – "Ауыр шарттар-шартты орындауға арналған шығындар"

Ауыр келісім-шарт-бұл міндеттемелерді орындаудың сөзсіз шығындары (яғни, Компания келісімшартпен байланысты болғандықтан оны болдырмауға болмайтын шығындар) оның орындалуынан күтілетін экономикалық пайдадан асатын келісім. Түзетулер Шарттың ауыр немесе шығын әкелетінін бағалау кезінде ұйымға осындай шарт бойынша тауарларды немесе қызметтерді өндірумен тікелей байланысты шығындарды, оның ішінде қосымша шығындарды (мысалы, тікелей еңбек шығындары мен материалдардың құнын) және шарт бойынша қызметпен тікелей байланысты шығындарды бөлуді (мысалы, шартты орындау үшін пайдаланылатын жабдықтардың амортизациясы және шарттың орындалуын басқару және қадағалау құны) қосу қажет екенін көрсетеді. Жалпы және әкімшілік шығындар шартқа тікелей байланысты емес және егер олар шарт бойынша контрагентке нақты түрде жүктелмесе, бағалаудан шығарылады.

Бұл түзетулер Компанияның қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(у) Жаңа стандарттар және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірулерге түсініктемелер мен түзетулер (жалғасы)

ХҚЕС-ке түзету (IFRS) 1 "Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын бірінші рет қолдану" - *Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолданатын еншілес ұйым.*

Түзету еншілес компанияға 1 ХҚЕС(IFRS) D16 (а) тармағының ережелерін қолдануды шешетін еншілес компанияға, егер бизнесті шоғырландыру және біріктіру рәсімдеріне байланысты Бизнесі шоғырландыру және біріктіру рәсімдеріне байланысты, ХҚЕС бойынша есепке бас ұйымның шоғырландырылған қаржылық есептілігінде көрсетілген сомаларды негізге ала отырып, валютаны қайта есептеуден жинақталған бағамдық айырмаларды бағалауға мүмкіндік береді. Бас ұйым еншілес компанияны сатып алған кезде ешқандай түзетулер болған жоқ. Бұл түзету сонымен қатар 1 ХҚЕС(IFRS) D16 (а) тармағының ережелерін қолдану туралы шешім қабылдайтын қауымдастырылған ұйымдарға немесе бірлескен кәсіпорындарға қолданылады.

Бұл түзетулер Компанияның қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

ХҚЕС-ке түзету (IFRS) 9 "*Қаржы құралдары*" – қаржылық деп тану тоқтатылған жағдайда "10% тест" өткізу кезінде комиссиялық сыйақы.

Түзету жаңа немесе өзгертілген қаржылық міндеттеменің шарттары бастапқы қаржылық міндеттеменің шарттарынан айтарлықтай ерекшеленетінін бағалау кезінде ұйым ескеретін комиссиялық сыйақы сомаларын нақтылайды. Мұндай сомаларға тек белгілі бір несие беруші мен қарыз алушы арасында төленген немесе алынған сомалар, соның ішінде несие беруші немесе қарыз алушы екінші Тараптың атынан Төлеген немесе алған комиссиялық сыйақы кіреді. 39 "*Қаржы құралдары: тану және бағалау*" ХҚЕС (IAS) ұқсас түзетулер ұсынылмады.

Бұл түзетулер Компанияның қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

(ф) Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде Компанияның қаржылық есептілігі шыққан күнінде шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсініктемелер берілген. Компания егер қолдануға келсе, осы стандарттарды, түзетулер мен түсініктемелерді күшіне енген күннен бастап қолдануға ниетті.

ХҚЕС (IFRS) 17 "*Сақтандыру шарттары*"

2017 жылдың мамыр айында ХҚЕС Кеңесі 17 "Сақтандыру шарттары" ХҚЕС (IFRS) шығарды, бұл ақпаратты тану және бағалау, ұсыну және ашу мәселелерін қарастыратын сақтандыру шарттары үшін қаржылық есептіліктің жаңа кешенді стандарты. Бұл стандарт Компанияға қолдануға келмейді.

БЕХС түзетулері (IAS) 1 - "*Міндеттемелерді қысқа немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу*"

2020 жылдың қаңтарында ХҚЕС Кеңесі міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеуге қатысты талаптарды түсіндіретін 1 ХҚЕС (IAS) 69-76-тармақтарына түзетулер шығарды. Бұл түзетулер Компанияның қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**(ф) Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)****БЕХС-на түзетулер (IAS) 8 - "Бухгалтерлік бағалауды анықтау"**

2021 жылдың ақпанында ХҚЕС Кеңесі "Бухгалтерлік бағалау" анықтамасын енгізетін 8 ХҚЕС (IAS) түзетулерін шығарды. Түзетулер бухгалтерлік есептегі өзгерістер мен есеп саясатындағы өзгерістер мен қателерді түзету арасындағы айырмашылықты түсіндіреді. Сонымен қатар, құжат ұйымдардың бухгалтерлік есепті әзірлеу үшін өлшеу әдістері мен бастапқы деректерді қалай қолданатынын түсіндіреді. Түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді немесе осы күннен кейін және есеп саясатындағы өзгерістерге және көрсетілген кезеңнің басталу күнінде немесе одан кейін болатын бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістерге қолданылады. Бұл факт ашылған жағдайда мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. Бұл түзетулер Компанияның қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

БЕХС (IAS) 1-ге түзетулер және ХҚЕС қолдану бойынша № 2 практикалық ұсынымдар – "Есеп саясаты туралы ақпаратты ашу"

2021 жылдың ақпанында ҚЕХС Кеңесі 1 ХҚЕС (IAS) және № 2 ХҚЕС қолдану бойынша "Маңыздылығы туралы пайымдауларды қалыптастыру" бойынша түзетулер шығарды, онда ұйымдарға есеп саясаты туралы ақпаратты ашуда маңыздылығы туралы пайымдауларды қолдануға көмектесетін нұсқаулар мен мысалдар келтірілген. Түзетулер ұйымдарға есеп саясатының "маңызды ережелерін" ұйымдардың есеп саясаты туралы "маңызды ақпаратты" ашу талабын есеп саясаты туралы "маңызды ақпаратты" ашу талабына ауыстыру арқылы, сондай-ақ ұйымдардың есеп саясаты туралы ақпаратты ашу туралы шешім қабылдауда маңыздылық ұғымын қалай қолдануы керектігі туралы басшылықты қосу арқылы есеп саясаты туралы неғұрлым пайдалы ақпаратты ашуға көмектесуі керек. 1 ХҚЕС (IAS) түзетулері 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен осы күннен кейінгі жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады. ХҚЕС қолдану бойынша № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер есеп саясаты туралы ақпаратқа маңыздылық анықтамасын қолдануға қатысты міндетті емес нұсқаулықты қамтитындықтан, осы түзетулердің күшіне ену күнін көрсету талап етілмейді.

Қазіргі уақытта Компания түзетілген талаптардың сақталуын қамтамасыз ету мақсатында Есеп саясаты туралы ашылған ақпаратты зерттеп жатыр.

БЕХС-на түзетулер (IAS) 12 - "Бір операция нәтижесінде туындайтын активтер мен міндеттемелерге байланысты кейінге қалдырылған салық салу"

2021 жылдың мамырында Кеңес 12 ХҚЕС (IAS) түзетулерін шығарды, оған сәйкес 12 ХҚЕС (IFRS) бойынша активтер мен міндеттемелерді бастапқы тану кезінде кейінге қалдырылған салықтарды танудан босату көлемі қысқарды. Енді ол бастапқы тану кезінде шегерілетін және салық салынатын уақыт айырмашылықтарының тең сомалары пайда болатын операцияларға қолданылмайды. Түзетулер ең ерте ұсынылған салыстырмалы кезеңнің басынан бастап туындайтын операцияларға қолданылады. Сонымен қатар, ең ерте ұсынылған салыстырмалы кезеңнің басындағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық активі (салық салынатын пайда жеткілікті болған жағдайда) және кейінге қалдырылған салық міндеттемесі жалға алу мен пайдаланудан шығару міндеттемелеріне байланысты шегеруге және салық салуға жататын барлық уақытша айырмашылықтар үшін танылуы керек.

Бұл түзетулер Компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

ТҮСІМ

Компания:

- мемлекеттік тапсырманы орындау шеңберінде не тартылған инвестициялар есебінен халықаралық және республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын салуды, реконструкциялауды, жөндеуді және күтіп ұстауды ұйымдастыру,
- ақылы автомобиль жолдары бойынша жол жүру ақысын жинау және ақылы автомобиль жолдарының қызметін ұйымдастыру (ұстау және жөндеу),
- ақылы автомобиль жолдарын ұстау қызметтерін көрсетуден түскен түсімді алады.

233 мемлекеттік бағдарламасы бойынша шарттар, сондай-ақ 003 бағдарламасы, 240 бағдарламасы және 091 бағдарламасы бойынша мемлекеттік тапсырманы орындау туралы шарттар шеңберінде Компания жүргізген ХҚЕС (IFRS) 15-ке сәйкес талдауға сәйкес Компания ҚР ИИДМ АЖК атынан ҚР ИИДМ (Тапсырыс беруші) мен мердігерлер (нақты орындаушы) арасындағы агент болып табылады және шарт бойынша жолдарды салу, қайта жаңарту және жөндеу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастырғаны үшін алынған комиссиялық сыйақылар сомасын таниды.

Ақылы жолдарды сенімгерлік басқару шарты шеңберінде Компания ХҚЕС (IFRS) 15-ке сәйкес жүргізген талдау бойынша Компания ҚР ҚМ ММЖК және ақылы автомобиль жолдарын пайдаланушылар арасында Компания бөгде ұйымдарды тартатын жол учаскелеріне қатысты агент болып табылады, өйткені ол күтіп-ұстау мен ағымдағы жөндеуді орындауға байланысты барлық тәуекелдерді береді және ақыны жинау және жолдарды күтіп ұстау мен жөндеуді ұйымдастыру үшін алынған комиссиялық сыйақылар сомасын таниды.

Бұл талдау Компания басшылығының болжамдарға негізделген және болашақ оқиғалардың әсеріне қатысты бірқатар кәсіби пайымдауларды қалыптастыруды көздейтін маңызды пайымдау саласы болып табылады.

Агент және принципал ретіндегі әрекеттерді қалай ажыратуға болатындығы туралы мәселені шешкен кезде басшылық келесі факторларға сүйенді:

- Жарғылық капиталға мемлекеттің жүз пайыз қатысуымен Компания Қазақстан Республикасының тиімді инфрақұрылымын құру, оның ішінде көлік-логистикалық жүйені дамыту арқылы құрылды. Компания автомобиль жолдарын басқару жөніндегі ұлттық оператор болып айқындалған және қазіргі уақытта мемлекетке автомобиль жолдарын қайта жаңартуға, жөндеуге және күтіп ұстауға, ақылы жолдардың жүруі мен күтіп ұстауы үшін ақы жинауға байланысты жобаларды іске асыруға жәрдем көрсетеді;
- Нақты орындаушы тапсырыс беруші алдындағы шарт бойынша барлық міндеттемелердің орындалуының кепілі болып табылады, мердігер дефолтқа ұшыраған жағдайда Компанияның шарттың орындалуын қамтамасыз ету үшін өз қаражаты болмайды;
- Компанияда тапсырыс берушіге автомобиль жолдарын салу, қайта жаңарту, жөндеу және күтіп ұстау жөніндегі қызметтерді тікелей ұсыну үшін жеткілікті ресурстар жоқ;
- Компания қызметтерді сату бағасын өзгерте алмайды;
- Компания көрсетілген қызметтердің актілері негізінде өтемақы алады, оның ішінде кезеңдегі басқару және операциялық шығындарды өтеу;
- Компания нақты орындаушы беретін қызметтердің құнына әсер ете алмайды, бұл ретте Компания техникалық-экономикалық негіздеме мен жобалау-сметалық құжаттаманы әзірлеуге қатысады, сондай-ақ мердігер ұйымды таңдауды Компания тапсырыс берушіні тартпай жүзеге асырады; және

Мердігерлік ұйымдар орындаған жұмыстардың орнын толтыруды Компания толық көлемде беруге тиіс.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ТҮСІМ (ЖАЛҒАСЫ)**

мың теңге	2022 ж.	2021 ж.
Жолдарды салу мен жөндеуді ұйымдастыру және басқару жөніндегі Принципалдан алынған шығындарды өтеу	223,676,078	248,307,385
Ақылы жолдарды басқару және күтіп ұстау жөніндегі шығыстарды төлемақы жинаудан түскен қаражат есебінен өтеу	15,966,039	6,260,681
Жолдарды салу мен жөндеуді ұйымдастыру және басқару бойынша шығыстар	(220,595,132)	(245,840,280)
Ақылы жолдар қызметін ұйымдастыру және басқару жөніндегі қызметтерді көрсетуге байланысты шығыстар	(5,774,566)	(2,168,477)
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	13,272,419	6,559,309

Төменде түсім қызмет түрлері бойынша ашып көрсетілген:

мың теңге	2022 ж.	2021 ж.
Ақылы жолдарды күтіп ұстау қызметінен түскен түсім	10,191,473	4,092,204
Жолдарды салу мен жөндеуді ұйымдастыру және басқару және ақылы жолдарды басқару жөніндегі қызметтерден түскен түсім	3,080,946	2,467,105
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	13,272,419	6,559,309

Автомобиль жолдарын салуды, қайта жаңартуды және жөндеуді ұйымдастыру бойынша қызметтер көрсетуге арналған шарттар бойынша Принципалдан берешек төменде келтірілген:

мың теңге	2022 ж.	2021 ж.
Принципалдан жыл басына берешек	358,723,604	221,710,344
Кезең ішінде алынған қаржыландыру		
Жолдарды салу, реконструкциялау және жөндеу бойынша Принципалдан мақсатты қаржыландыру	(254,006,765)	(183,171,293)
Алынған қаржыландыру жиыны	(254,006,765)	(183,171,293)
Есепті кезеңде пайдаланылған қаржыландыру		
- Принципалдың жолдарды салуға, қайта құрылымдауға және жөндеуге арналған шығыстары ¹⁾	220,595,132	245,840,280
Компанияның Принципалдан алынған шығыстарын өтеу ¹⁾	3,080,946	2,467,105
- Қаржылық шығыстар	26,859,332	16,560,992
- Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарды өтеу	61,699	108,074
Өзге қозғалыс:		
- Қосылған құн салығы	30,161,124	32,379,511
- Шетел валюталарының айырбас бағамдарының өзгеру әсері	37,943,780	23,212,574
- Кредиторлық берешекті өзара есепке алу		(131,977)
- Өзге қозғалыстар	491,441	(252,006)
Есепті кезеңде пайдаланылған қаржыландыру жиыны	319,193,454	320,184,553
Есепті кезеңнің соңындағы Принципалдан берешек	423,910,293	358,723,604

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ТҮСІМ (ЖАЛҒАСЫ)**

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Принципалдан 423,910,293 мың теңге мөлшеріндегі берешек (2021 жылғы 31 желтоқсан: 358,723,604 мың теңге) берілген алғытөлемдер мен болашақ кезеңдердің кірістерін шегергендегі Принципалдан дебиторлық берешекпен ұсынылады.

1) Жоғарыда аталған принципалдың атынан шыққан шығындар мыналарды қамтыды:

мың теңге	2022 ж.	2021 ж.
<i>Қаржылық шығыстарды шегергендегі 233 бағдарламасы бойынша берілген шоттар сомасы</i>	71,193,780	124,802,197
<i>003, 091 бағдарламалары және 100 кіші бағдарламалары бойынша берілген шоттардың сомасы</i>	150,003,058	121,282,571
<i>091 бағдарлама және 102 кіші бағдарлама бойынша берілген шоттар сомасы</i>	2,224,386	2,222,617
<i>240 бағдарламасы бойынша берілген шоттар сомасы</i>	254,854	-
	223,676,078	248,307,385

Компания қызметтерінің жалғыз сатып алушысы Принципал болып табылады.

Компания өз қызметін жүзеге асыратын географиялық нарық Қазақстан Республикасы болып табылады.

Компания бұл қызметтерді республикалық маңызы бар инвестициялық жобаларды іске асыру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру, сондай-ақ республикалық маңызы бар автомобиль жолдарында жөндеу жұмыстарын орындауды ұйымдастыру жөніндегі мемлекеттік тапсырмалар шеңберінде орындады.

ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

мың теңге	2022 ж.	2021 ж.
Еңбекақы	4,730,876	2,924,653
ТТЖ қызмет көрсету бойынша қызметтер	2,366,708	300,148
Шикізат пен материалдар	1,194,082	648,672
Жалгерлік - қысқамерзімді	468,489	430,392
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	409,075	196,181
Жөндеу және қызмет көрсету	237,976	91,587
Электр қуаты	212,086	182,409
Тозу және амортизация	204,692	233,391
Күзет қызметтері	118,842	79,368
Өзге	669,288	210,996
	10,612,114	5,297,797

Компания шеккен және Принципалға қойған шығыстардың сомасы "Түсім" ескертпесінде ашылған.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР**

мың теңге	2022 ж.	2021 ж.
Еңбекақы	1,670,979	1,317,359
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	159,021	87,811
Жалгерлік - қысқамерзімді	138,363	129,220
Кеңесшілердің қызметтері	66,364	41,649
Тозу және амортизация	49,616	54,168
Материалдар	48,378	18,377
Мүшелік жарналар	23,715	-
Іссапар шығыстары	17,787	31,336
Байланыс қызметтері	15,502	10,762
Банк қызметтері	10,463	12,941
Табыс салығынан басқа салықтар	8,830	37,191
Коммуналдық қызметтер	7,262	8,246
Өзге	64,795	63,747
	2,281,075	1,812,807

ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР**Салық мөлшерлемесі**

Компания үшін қолданылатын салық мөлшерлемесі 20%-ды құрайды, ол қазақстандық компаниялар үшін 2022 жылғы табыс салығының мөлшерлемесі болып табылады (2021 жылы: 20%).

мың теңге	2022 ж.	2021 ж.
<i>Ағымдағы табыс салығы</i>		
Есепті жыл	168,059	149,516
Алдыңғы кезеңдер үшін қосымша есептелді	81,372	226,643
Ақылы жолдарды сенімді басқару шарты бойынша	2,005,305	352,671
Ақылы жолдарды сенімді басқару шарты бойынша өтеу	(2,005,305)	(352,671)
Жолдарды қайта құрылымдауды ұйымдастыру бойынша сенімді басқару шарты бойынша	61,699	108,074
Жолдарды қайта құрылымдауды ұйымдастыру бойынша сенімді басқару шарты бойынша өтеу	(61,699)	(108,074)
<i>Кейінге қалдырылған табыс салығы</i>		
Уақытша айырмашылықтардың пайда болуы және қалпына келуі	2,948,032	(503,645)
Табыс салығы бойынша үнемдеу/(шығын) жиыны	3,197,463	(127,486)

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (ЖАЛҒАСЫ)**

Табыс салығы бойынша тиімді мөлшерлемені есептеу:

мың теңге	2022 ж.	2021 ж.
	мың теңге	мың теңге
Салық салынғанға дейінгі шығын	(14,682,615)	(380)
Заңды түрде белгіленген 20% мөлшерлеме бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша үнемдеу	(2,936,523)	(76)
Алдыңғы кезеңдер үшін қосымша есептеу	81,372	226,643
Басқа тұрақты айырмашылықтар	534,372	502,821
Басқа тұрақты айырмашылықтарды өтеу	961	(350,867)
Қайта құру сенімгерлік басқару шарты бойынша өтеу	(61,699)	(108,074)
Танылмаған салық шығындарындағы өзгерістер	5,578,980	(397,933)
Табыс салығы бойынша (үнемдеу)/шығын	3,197,463	(127,486)

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері мыналарға жатады:

мың теңгемен	Кейінге қалдырылған салық активтері / (міндеттемелер)			Уақытша айырмашылықтар- дың өзгерісі	
	2022 ж.	2021 ж.	2020 ж.	2022 ж.	2021 ж.
Кейінге қалдырылған салық активтері:					
Болашақ кезеңдердің кірістері	2.751.365	2.309.744	1.910.704	441.621	399.040
Резервтер	562.317	197.910	135.883	364.407	62.027
Болашақ өтемақы бойынша кейінге қалдырылған табыс	30.498.223	23.174.702	18.589.266	7.323.521	4.585.436
Барлығы	33.811.905	25.682.356	20.635.853	8.129.549	5.046.503
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері:					
Болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	(34.661.959)	(23.914.339)	(19.665.324)	(10.747.620)	(4.249.015)
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(270.966)	(134.790)	(144.175)	(136.176)	9.385
Өтеуге қаржыландыру бойынша шығыстар	(1.966.067)	(1.772.282)	(1.469.054)	(193.785)	(303.228)
Барлығы	(36.898.992)	(25.821.411)	(21.278.553)	(11.077.581)	(4.542.858)
Таза салық міндеттемелері	(3.087.087)	(139.055)	(642.700)	-	-
Уақытша айырмашылықтардың өзгерісі	-	-	-	(2.948.032)	503.645

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (ЖАЛҒАСЫ)**

Келесі баптарға қатысты кейінге қалдырылған салық активтері танылған жоқ:

мың теңге	2022 ж.	2021 ж.
Салық залалдары	6,219,611	9,187,226
	6,219,611	9,187,226

Салық залалдарын есепке алу мерзімі 2023-2032 жылы аяқталады. Қолданыстағы салық заңнамасына сәйкес шегерілетін мерзімдік айырмалардың әрекет ету мерзімі шектелмеген. Осы баптарға қатысты Компанияның осы салық пайдаларын қолдануына болатын болашақ салық салынатын пайданы алуға байланысты кейінге қалдырылған салық активтерінің танылмауы ықтимал болып табылмайды. Сонымен қатар, өткен жылдардағы танылмаған салық шығындарының бір бөлігі мерзімінің аяқталуына байланысты толығымен есептен шығарылды.

ӨЗГЕ КІРІСТЕР МЕН ШЫҒЫСТАР

мың теңге	2022 ж.	2021 ж.
Өзге кірістер		
Айыппұлдар мен өсімпұлдар бойынша кірістер	778,236	482,088
Болашақ кезеңдердің кірістерін есептен шығару	-	391,205
Тендерлік өтінімдерді орындамағаны үшін өндіріп алудан түскен кірістер	34,467	213,713
Кредиторлық берешекті есептен шығарудан болған кірістер	90,149	191,233
Өзге кірістер	73,847	78,904
Өзге кірістер жиыны	976,699	1,357,143

Өзге шығыстар

Берілген аванстардың және дебиторлық берешектің құнсыздануына резерв құру бойынша шығыстар	(3,586,331)	(526,563)
Сот шығындары	(774,894)	(1,050,474)
Бюджетке айыппұлдар мен өсімпұлдар	(2,042)	(2,575)
Өзге шығыстар	(105,264)	(47,711)
Өзге шығыстар жиыны	(4,468,531)	(1,627,323)

2022 және 2021 жылдардағы айыппұлдар мен өсімпұлдар бойынша кірістер шарттардың талаптарын бұзғаны үшін есептелген айыппұлдар мен өсімпұлдармен, жолдарды салу мен жөндеуді ұйымдастыру және басқару және ақылы жолдарды басқару жөніндегі қызметтерге қатысты шарттардың орындалуын қамтамасыз етуді өндіріп алумен ұсынылған.

Болашақ кезеңдердің кірістерін есептен шығару 2022 жылы қаржылық кірістердің құрамында көрсетілген комиссиялар бойынша дисконттың амортизациясын өтеуді білдіреді.

2022 және 2021 жылдар ішінде сот шығындары негізінен сот шешіміне сәйкес мердігердің жол салу және жөндеу шарттары бойынша өтемақыларын қамтыды.

2022 жылы Компания "К-Дорстрой" АҚ-ға берілген аванстарды және ақылы жолдарды пайдаланушылардың тиісінше 2,509,027 мың теңге және 1,077,304 мың теңге мөлшеріндегі Сауда дебиторлық берешегін құнсыздандыруға қосымша резервті таныды.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ӨЗГЕ КІРІСТЕР МЕН ШЫҒЫСТАР (ЖАЛҒАСЫ)**

2021 жылы Сауда дебиторлық берешегінің құнсыздануына резерв құру бойынша шығыстар жиынтық кіріс туралы есепте көрсетілді.

2021 жылы Компания "Ақмола Құрылыс материалдары" ЖШС 288,702 мың теңге мөлшерінде, "Ивета Со." 231,347 мың теңге және басқа компанияларға тиісінше 6,514 мың теңге мөлшерінде берілген аванстарға қосымша резервті мойындады

ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР МЕН ШЫҒЫСТАР

мың теңге	2022 ж.	2021 ж.
Қаржылық кірістер		
Пайыздық шығыстарды өтеу	24,500,440	14,878,886
Пайыздық кірістер	1,219,593	839,884
Комиссиялар бойынша дисконттың амортизациясы	518,837	-
Өзге қаржылық кірістер	14,645	32,735
Қаржылық кірістер жиыны	26,253,515	15,751,505
Қаржылық шығыстар		
Пайыздық шығыстар	(26,859,332)	(16,560,992)
Бағамдық айырмашылықтар	(10,444,050)	2,062,374
Комиссиялар бойынша дисконттың амортизациясы	(520,146)	(391,205)
Өзге қаржылық шығыстар	-	(40,587)
Қаржылық шығыстар жиыны	(37,823,528)	(14,930,410)
	(11,570,013)	821,095

** 2016-2022 жылдары Компания 233 бағдарламасы бойынша жобаларды қаржыландыру мақсатында банктік қарыздар алды. Сенімгерлік басқару шарттарының талаптарына сәйкес Компания сенімгерлік басқару бойынша қажетті шығыстарды, пайыздар бойынша шығыстарды және қарыз бойынша қызмет көрсету шығыстарын, төлем жүргізу кезінде туындайтын бағамдық айырманы өтеуге құқылы. Компания пайыздық шығыстарды өтеуден түскен табысты тану арқылы шығыстарды шеккен сәтте есептеу әдісімен өтеуді таниды. Банктік қарыздардың негізгі борышы бойынша бағамдық айырмалар бойынша шығыстарды өтеу қағидат қабылдаған жұмыстарға қатысты танылған қағидаттан дебиторлық берешек бойынша бағамдық кіріс туындауына қарай танылады.

2021 жылы комиссиялар бойынша дисконттың амортизациясын өтеу 391.205 мың теңге мөлшерінде өзге кірістердің құрамында көрсетілген.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

мың теңгемен	Ғимарат тар мен		Машиналар	Жабдық	Көлік құралдары	Компьютерлік шеткері құрылғылары	Кеңсе жиһазы және өзге негізгі құралдар	Жиыны
	Жер құрылыстар	құрылыстар						
Бастапқы құны								
2020 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	65,646	754,661	1,537,656	166,776	283,629	168,201	74,097	3,050,666
Түсімдер	-	-	44,741	59,375	10,230	66,874	1,623	182,843
Шығындар	-	-	-	(54,086)	(33,855)	(19,133)	(2,381)	(109,455)
2021 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	65,646	754,661	1,582,397	172,065	260,004	215,942	73,339	3,124,054
Түсімдер	-	-	4,543	-	154,745	17,368	2,911	179,567
Шығындар	-	-	-	-	(7,416)	(4,225)	(647)	(12,288)
2022 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	65,646	754,661	1,586,940	172,065	407,333	229,085	75,603	3,291,333
Амортизация және құнсызданудан болған шығындар								
2020 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	-	(147,310)	(903,187)	(105,183)	(138,257)	(103,154)	(51,713)	(1,448,804)
Есептелді	-	(46,784)	(150,131)	(18,162)	(27,459)	(25,493)	(7,628)	(275,657)
Шығындар	-	-	-	-	23,625	17,158	2,370	43,153
2021 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	-	(194,094)	(1,053,318)	(123,345)	(142,091)	(111,489)	(56,971)	(1,681,308)
Есептелді	-	(44,388)	(121,924)	(13,511)	(25,222)	(30,280)	(7,474)	(242,799)
Шығындар	-	-	-	-	7,416	4,225	647	12,288
2022 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	-	(238,482)	(1,175,242)	(136,856)	(159,897)	(137,544)	(63,798)	(1,911,819)
Баланстық құны								
2021 жылдың 1 қаңтарында	65,646	607,351	634,469	61,593	145,372	65,047	22,384	1,601,862
2021 жылдың 31 желтоқсанында	65,646	560,567	529,079	48,720	117,913	104,453	16,368	1,442,746
2022 жылдың 31 желтоқсанында	65,646	516,179	411,698	35,209	247,436	91,541	11,805	1,379,514

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толық амортизацияланған негізгі құралдардың бастапқы құны 295,108 мың теңгені құрады (2021 жылғы 31 желтоқсан: 144,006 мың теңге).

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияда кепілге негізгі құралдар болған жоқ.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ӨЗГЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ЖӘНЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР**

2022 және 2021 жж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша берілген аванстар мына түрде ұсынылды:

Берілген аванстар

мың теңге	2022 жыл 31 желтоқсан	2021 жыл 31 желтоқсан
Берілген ұзақ мерзімді аванстар	247,616,213	271,338,234
берілген аванстардың құнсыздануына резервті шегергенде	(5,840,073)	(5,067,073)
Берілген ұзақ мерзімді аванстардың жиыны	241,776,140	266,271,161
Берілген қысқа мерзімді аванстар	100,020,557	84,749,968
Берілген аванстардың құнсыздануына арналған резерв	(2,539,668)	(803,607)
Берілген қысқа мерзімді аванстардың жиыны	97,480,889	83,946,361
	339,257,029	350,217,522

Берілген аванстар қызметті жеткізушілерге жолдарды қайта құру, көгалдандыру, күтіп ұстау, ағымдағы және күрделі жөндеу үшін төленген сомамен ұсынылған. Егер жеткізушілердің тиісті жұмыстарды, қызметтерді орындау мерзімі бір жылдан асса, Компания жеткізушілерге жұмыстар мен қызметтер үшін берілген аванстарды ұзақ мерзімді деп жіктейді.

Берілген аванстардың құнсыздануына резервтегі өзгеріс мынадай түрде ұсынылған:

мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл
Жылдың басына	5,870,714	5,344,151
Жыл ішіндегі өзгеріс ("Басқа кірістер мен шығыстар")	2,509,027	526,563
Жылдың соңына	8,379,741	5,870,714

Болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтемақы

мың теңгемен	2022 жыл 31 желтоқсан		2021 жыл 31 желтоқсан	
	Номиналдық құны	Баланстық құны	Номиналдық құны	Баланстық құны
Кейінге қалдырылған өтемақы				
болашақ кезеңдердің шығындарына	238.168.821	173.309.795	205.765.942	130.970.644
Оның ішінде:				
<i>Ұзақ мерзімді бөлігі</i>		153.885.768		116.548.553
<i>Қысқа мерзімді бөлігі</i>		19.424.027		14.422.091

Кейінге қалдырылған қозғалыс 2022 және 2021 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін болашақ кезеңдердің шығындарын өтеу келесідей ұсынылған:

мың теңгемен	2022 ж.	2021 ж.
1 қаңтарға	139094	139094
Жыл ішінде есептелді	5289	5289
Берешекті өтеу	(26393)	(26393)
Бағамдық айырмашылық бойынша кіріс, нетто	894	894
Дисконт амортизациясы	894	894
31 желтоқсанға	139094	139094

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ӨЗГЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ЖӘНЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР (ЖАЛҒАСЫ)****Өзге активтер**

Мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл
	31 желтоқсан	31 желтоқсан
Өтеуге арналған қаржыландыру бойынша шығыстар	9,830,335	8,861,412
ДСФК қамтамасыз етілген борыштық міндеттемелері	63,861	83,321
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	23,312	23,314
Барлығы	9,917,508	8,968,047

Қаржыландыру бойынша шығыстар 233 бағдарламасы бойынша инвестициялық жобаларды қаржыландыру мақсаттары үшін алынған банктік қарыздар бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеменің бөлігі болып табылатын комиссияларды төлеу бойынша болашақ шығындармен ұсынылған. Осы шығындарды ҚР ИИДМ АЖК өтеу ҚР ҚМ ММЖК сенімгерлік басқару шарттарында көзделген ("өзге кірістер мен шығыстар").

"Bank RBK" АҚ есеп айырысу шотындағы қалдықтарды қайта құрылымдау шеңберінде компанияның "Bank RBK" АҚ қоятын талаптары "ДСФК "арнайы қаржы компаниясы" ЖШС қамтамасыз етілген борыштық міндеттемелеріне (CDO-collateralized debt obligations) ауыстырылды, оған "Bank RBK" АҚ проблемалық активтері берілді. Берілген проблемалық активтердің бұл портфелі "ДСФК" Арнайы қаржы компаниясы" ЖШС шығарған борыштық міндеттемелерін қамтамасыз ету ретінде әрекет етеді. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның балансында осы міндеттемелердің әділ құны 63,861 мың теңгені құрады (2021 жылғы 31 желтоқсан: 83,321 мың теңге). Ол осы бағалы қағаздарды ұстаушыларға берілген облигациялар бойынша берешектің 28% - жабатын "Қазақмыс" ЖШС кепілдігінің әділ құнын білдіреді.

ҚОЛДАНЫЛУЫ ШЕКТЕЛГЕН АҚША ҚАРАЖАТТАРЫ

Мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл
	31 желтоқсан	31 желтоқсан
ҚР ИИДМ АЖК-нан алынған қолданылуы шектелген ақша қаражаттары	412,825	17,164
Қолданылуы шектелген қысқа мерзімді ақша қаражаттары	412,825	17,164

2022, 2021 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚР ИИДМ АЖК-дан алынған, пайдалануы шектелген ақша қаражаты 003 бағдарламасы, 091 бағдарламасы және 240 бағдарламасы бойынша мемлекеттік тапсырманы орындау жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру жөніндегі қызметтерді көрсету шеңберінде алынған ақша қаражаты болып табылады және осы мақсаттарға құрылыс жөніндегі жұмыстарды қаржыландыру мақсатында мердігерлік ұйымдардың есеп айырысу шоттарына аударылуы керек.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК**

мың теңгемен	2022 жыл 31 желтоқсан	2021 жыл 31 желтоқсан
Принципалдан дебиторлық берешек	564,819,098	473,349,072
Ақылы жолдарды пайдаланушылардың дебиторлық берешегі	5,300,992	920,021
Өзге дебиторлық берешек	354,386	227,834
Құнсыздану резерві	(1,336,639)	(259,335)
Дебиторлық және өзге де берешек жиыны	569,137,837	474,237,592
Ұзақ мерзімді бөлігі	536,180,633	429,551,920
Ағымдағы бөлігі	32,957,204	44,685,672
Дебиторлық және өзге де берешек жиыны	569,137,837	474,237,592

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша дебиторлық берешек жолдарды қайта құруды ұйымдастыру жөніндегі сенімгерлік басқару шарттары, Республикалық маңызы бар инвестициялық жобаларды дамытуды ұйымдастыру жөніндегі мемлекеттік қызметтер көрсету шарттары, мемлекеттік тапсырманы орындау нысанында республикалық маңызы бар автомобиль жолдарын күтіп ұстау жөніндегі жөндеу жұмыстары мен жұмыстар шеңберінде қызметтер көрсеткені үшін ҚР ИИДМ АЖК дебиторлық берешегінен тұрады, оның ішінде орындалған жұмыстар мен көрсетілген қызметтер үшін 5% ұстап қалу бойынша дисконтты ескере отырып 11,426,127 мың теңге мөлшерінде берешек (2021 жылғы 31 желтоқсан: 10,520,454 мың теңге).

Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек, ең алдымен, Компанияның 233 бағдарламасы шеңберінде орындалған жұмысты ұйымдастырғаны үшін, ҚР ИИДМ АЖК тиісті актілер қабылданып, бірақ шығыстарды өтеуге арналған шоттар есепті күнге әлі қойылмаған уақытта, өтемақы алу құқығын білдіреді. Тапсырыс берушімен жасалған шарттарда осы берешекті өтеу мерзімі көрсетілмеген, Компания оны талап бойынша өтеуге жатады деп есептейді. Компания банктік қарыздар бойынша негізгі борышты төлеу бойынша міндеттеме туындаған сәтте шығындарды өтеу үшін шот-фактуралар жасайды, *Банктік қарыздар* ескертпесін қараңыз. Компанияның банктік қарыз шарттарының талаптарына сәйкес шарттарға қол қойылған күннен бастап 5 жыл ішінде жеңілдікті кезең берілді. Осыған байланысты Компания 2023-2039 жылдар кезеңінде ұзақ мерзімді дебиторлық берешекті өтеуді күтеді.

АҚША ҚАРАЖАТТАРЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

мың теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Банк шоттарындағы қалдықтар теңгемен	42,090,143	10,460,043
Жолдағы ақша қаражаттары	6,565	8,110
Кассадағы ақша қаражаттары	72,221	38,552
	42,168,929	10,506,705

Банк шоттардағы қалдықтар ағымдағы шоттар мен овернайт депозиттерін білдіреді.

МЕНШІКТІ КАПИТАЛ

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарияланған акцияларының саны номиналды құны 1.000 теңге мөлшерінде 2,394,850 дана жай акцияны және номиналды құны 815 теңге мөлшерінде 1 акцияны құрады. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалғыз акционер Төлеген Компанияның жарияланған акцияларының саны және 2021 жылы номиналды құны 1,000 теңге 2,342,779 дана жай акцияны құрады

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**МЕНШІКТІ КАПИТАЛ (ЖАЛҒАСЫ)****Акцияға шаққандағы пайда**

Акцияға шаққандағы базалық және бытыраңқы пайданың сомалары кезең ішіндегі таза пайданы кезең ішіндегі орналастырылған жай акциялардың орташа өлшенген санына бөлу арқылы есептеледі. Компанияның 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде айналымдағы жай акцияларының орташа өлшенген саны 2,342,779 дана болды (2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 2,342,779 дана). 2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде акцияға базалық және бытыраңқы шығын тиісінше 7,632.00 теңгені және 54.25 теңгені құрады.

Акцияға шаққандағы баланстық құн

мың теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Активтер жиыны	1,144,442,754	978,479,289
Минус: материалдық емес активтер	18,237	28,942
Минус: міндеттемелер жиыны	1,209,191,217	1,025,347,674
Таза міндеттемелер	(64,766,700)	(46,897,327)
Қарапайым акциялар саны	2,342,779	2,342,779
Акцияға шаққандағы баланстық құны, теңге	(27,645.25)	(20,017.82)

Дивидендтер

2022 және 2021 жылдары Компания дивиденд есептемеді және төлемеді.

Капиталды басқару

Директорлар кеңесі инвесторлардың, кредиторлардың және нарықтың сенімін сақтап қалу үшін, сонымен қатар бизнестің болашақ дамуын қамтамасыз ету үшін капитал базасының тұрақтылығын қолдауға бағытталған саясатты ұстанады.

Компанияның капиталды басқару бойынша ресми саясаты жоқ, алайда басшылық Компанияның операциялық және стратегиялық қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін, сондай-ақ нарыққа қатысушылардың сенімін қолдау үшін капиталды жеткілікті деңгейде ұстап тұрудың шараларын жасайды.

АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ЖӘНЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Банктік қарыздар**

Автомобиль жолдарын қайта құру жобаларын қаржыландыру үшін Компания халықаралық қаржы институттары мен банктерді қаржыландыруды тартады.

Қазақстан Республикасының Үкіметі барлық қарыз шарттары бойынша кепілгер болып табылады. 2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыздар бойынша берешек төменде келтірілген:

мың теңгемен	Бағам	Номиналды пайыздық мөлшерлеме	Өтеу жылы	2022 жылғы 31 желтоқсан	
				Номиналды құны	Баланстық құны
Қытайдың ЭКСИМ Банкі	АҚШ долл.	2%	2038 ж.	733,981,563	730,940,930
ЕҚҚДБ	АҚШ долл.	ЛИБОР 6-ай+1% ҚР ҰБ мәліметтері бойынша жылдық	2034 ж.	36,318,990	35,369,143
ЕҚҚДБ	Теңге	инфляция *+1%	2039 ж.	68,877,620	67,600,402
АДБ	Теңге	10,5% - 14,65%	2039 ж.	32,385,543	32,335,870
Төлеуге пайыздар				8,860,093	8,860,093
Барлығы				880,423,809	875,106,438
Оның ішінде:					
					819,926,187
					55,180,251
Барлығы					875,106,438

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ЖӘНЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)****Банктік қарыздар**

Мың теңгемен	Бағам	Номиналды пайыздық мөлшерлеме	Өтеу жылы	2021 жылғы 31 желтоқсан	
				Номиналдық құны	Баланстық құны
Қытайдың ЭКСИМ Банкі	АҚШ долл.	2%	2038 г.	692,937,953	689,857,295
ЕҚҚДБ	АҚШ долл.	ЛИБОР 6-ай+1%	2034 г.	28,707,627	28,025,299
ЕҚҚДБ	Теңге	ҚР ҰБ мәліметтері бойынша жылдық инфляция *+1%	2039 г.	24,606,290	24,250,122
АДБ	Теңге	10,5% - 10,98%	2039 г.	22,385,543	22,364,917
Төлеуге пайыздар				5,350,332	5,350,332
Барлығы				773,987,745	769,847,965
Оның ішінде:					
Ұзақ мерзімді бөлігі					747,063,812
Қысқа мерзімді бөлігі					22,784,153
Барлығы					769,847,965

* ҚР ҰБ – Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі

Қаржылық қызметтен міндеттемелер мен ақша ағындарының өзгерістерін салыстыру төменде келтірілген:

Мың теңгемен	2022 ж.	2021 ж.
Жыл басындағы қалдық	769,847,965	626,979,783
Компанияның шоттарына қарыз қаражатын банк қаражатын тарту	10,000,000	22,385,543
Қарыз қаражатын өтеу	(19,736,200)	(1,839,510)
Төленген пайыздар	(24,605,475)	(14,605,428)
Қаржылық қызметтен ақша ағындарына байланысты өзгерістердің жиыны	(34,341,675)	5,940,605
Тікелей қызмет көрсетушілерге аударылған қарыз қаражатын тарту	60,161,296	104,438,113
Шетел валюталарының айырбас бағамдарының өзгеруінен болған залал	53,483,131	16,993,339
Комиссиялар бойынша дисконтты есептеу	(1,423,757)	(1,456,072)
Комиссиялар бойынша дисконттың амортизациясы ("қаржылық кірістер мен шығыстар")	520,146	391,205
Пайыздық шығыстар ("қаржылық кірістер мен шығыстар")	26,859,332	16,560,992
Жыл соңындағы қалдық	875,106,438	769,847,965

2022 жыл ішінде Компания банктер тікелей Компанияның жеткізушілеріне кредиторлық берешекті өтеу есебіне 41,730,977 мың теңге (2021 ж.: 77,420,742 мың теңге) мөлшерінде және ұзақ мерзімді аванстар түрінде 18,430,319 мың теңге (2021 ж.: 27,017,371 мың теңге) мөлшерінде төленген, жалпы сомасы 60,161,296 мың теңге (2021: 104,438,113 мың теңге) банктік қарыздар алды.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ЖӘНЕ АҒЫМДАҒЫ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**

мың теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Ұзақ мерзімді кепілдік міндеттемелер		
5% ұстап қалу бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер	5,579,657	2,527,331
Шарттардың орындалуын қамтамасыз ету бойынша ұзақ мерзімді кепілдіктер	832,824	756,779
	6,412,481	3,284,110
Басқа да ағымдағы қаржылық міндеттемелер		
5% ұстап қалу бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	5,846,470	7,993,123
Қарыздар бойынша резервтеу үшін есептелген комиссиялар	451,904	486,202
Шарттардың орындалуын қамтамасыз ету бойынша қысқа мерзімді кепілдіктер	1,206,340	979,889
Басқа міндеттемелер	1,301,937	339,669
Өзге де ағымдағы қаржылық міндеттемелер жиыны	8,806,651	9,798,883

5% ұстап қалу бойынша ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді міндеттемелер қызмет көрсетушілер алдындағы міндеттемелерді білдіреді. Компания қызмет көрсетушілерден шарт бойынша міндеттемелерді толық орындағанға дейін немесе кепілдік кезеңінде ақауларды жою жөніндегі жұмыстарды қамтамасыз етуді ұсынғанға дейін шарт бойынша орындалған көлем сомасының 5% банктік кепілдік түрінде ұстайды.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша міндеттеменің 5% ұстап қалу бойынша баланстық құны 12.29% -15.77% (2021 ж.: 13.05%) мөлшерінде нарықтық мөлшерлемелер бойынша дисконтталған болашақ ақша ағындарының келтірілген құнын білдіреді.

Шарттардың орындалуын қамтамасыз ету жөніндегі кепілдіктер өнім берушілерден қызметтер көрсету жөніндегі міндеттемелерді орындауға арналған шарттарға сәйкес алынған өнім берушілердің төлемдері болып табылады. Осы кепілдіктер өнім берушілер шарт бойынша міндеттемелерді орындағаннан кейін, оның ішінде кепілдік кезеңі өткеннен кейін қайтарылуға жатады.

САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ШАРТТАР БОЙЫНША ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ЖӘНЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалпы сомасы 126,438,769 мың теңге (2021 жылғы 31 желтоқсан: 103,851,975 мың теңге) ҚР ИИДМ АЖК-нен алынған ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді аванстар негізінен мемлекеттік тапсырманы орындау нысанында республикалық маңызы бар инвестициялық жобаларды дамытуды ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету бойынша жөндеу жұмыстары мен күтіп ұстау жұмыстарын орындауға мемлекеттік қызметтер көрсету шарттарын орындаумен ұсынылған.

БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ЖӘНЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Болашақ кезеңдердің кірістері**

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша болашақ кезеңдердің кірістері жалпы сомасы 13,756,827 мың теңге (2021 жылғы 31 желтоқсан: 11,548,718 мың теңге) 233 бағдарламасы бойынша инвестициялық жобаларды қаржыландыру мақсаттары үшін алынған банктік қарыздар бойынша төленген комиссияларды өтеу ретінде ҚР ИИДМ АЖК-нен алынған сомалармен ұсынылған. Болашақ кезеңдердің кірістері тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша қарыздар бойынша шығыстарды тану кезеңдеріндегі кірістерге жатқызылатын болады.

Болашақ өтемақы бойынша кейінге қалдырылған табыс

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша болашақ өтем бойынша кейінге қалдырылған табыс ҚР ИИДМ АЖК банктік қарыздар бойынша ағымдағы және болашақ пайыздық шығыстарды өтеуімен ұсынылды. Сенімгерлік басқару және мемлекеттік тапсырма шарттары шеңберінде Компанияның өтеуді қамтитын қажетті шығыстарды өтеуге құқығы бар.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ЖӘНЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)****Болашақ өтемақы бойынша кейінге қалдырылған табыс (жалғасы)**

МЫҢ ТЕҢГЕМЕН	2022 жыл 31 желтоқсан		2021 жыл 31 желтоқсан	
	Номинал дық құны	Баланстық құны	Номинал дық құны	Баланстық құны
Болашақ өтемақы бойынша кейінге қалдырылған табыс	(238,168,821)	(528,111)	(205,765,942)	(115,873,508)
Оның ішінде:				
Ұзақ мерзімді бөлігі		(135,663,580)		(103,169,334)
Қысқа мерзімді бөлігі		(16,827,536)		(12,704,174)

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін болашақ өтемақы бойынша кейінге қалдырылған кірістегі қозғалыс келесідей ұсынылған:

МЫҢ ТЕҢГЕМЕН	2022 ж.	2021 ж.
1 қаңтарға	115,873,508	92,963,37
Жыл ішінде есептелді	52,488,191	33,922,551
Есептен шығару	(15,870,583)	(11,005,370)
31 желтоқсанға	152,491,116	115,873,508

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған табыстың болашақ өтемақыға баланстық құны тиісті Қарыз бойынша сыйақы мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконтталған Ақшалай қаражаттардың болашақ ағындарының келтірілген құнын білдіреді. Басшылықтың бағалауы бойынша, қолданылатын мөлшерлеме нарықтық болып табылады және компанияға тән несиелік тәуекелді бағалауды көрсетеді.

ШАРТТЫ АКТИВТЕР МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР**(а) Сақтандыру**

Қазақстан Республикасында сақтандыру қызметінің нарығы қалыптасу кезеңінде және әлемнің басқа елдерінде кең таратылған көптеген сақтандыру түрлері Қазақстанда әзірге қолжетімді емес. Компания ғимараттар мен жабдықты, қызметінің уақытша тоқтатылуын немесе Компанияның мүлігін пайдалану нәтижесінде келтірілген мүлкітік немесе экологиялық зиян бөлігінде үшінші тұлғалардың жауапкершілігіне қатысты немесе Компания қызметіне қатысты өзге жағдайда толық сақтандыру жүргізген жоқ.

(б) Сот талқылаулары

Басшылықтың пікірінше, қазіргі уақытта Компанияның аяқталмаған қандай да бір сот үрдістері немесе нәтижелері Компанияның операциялық қызметіне немесе қаржылық жағдайына елеулі түрде әсер ете алатын және Компанияның қаржылық есептілігінде ашып көрсетілуге тиіс өзге шағымдары жоқ.

(в) Шартты салық міндеттемелері

Қазақстанның салық жүйесі салыстырмалы түрде жаңа бола тұра, заңнамалық нормалардың, ресми түсіндірмелердің және сот шешімдерінің жиі өзгеруімен, дұрыс мазмұндалмауы немесе қарама-қайшы болуымен сипатталады, бұл әр түрлі салық органдарының жоғарыда аталғандарды, соның ішінде ХҚЕС-қа сәйкес кірістерді, шығындар мен қаржылық есептіліктің басқа баптарын есепке алу тәртібіне қатысты пікірді түрліше түсіндіруіне жол береді.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ШАРТТЫ АКТИВТЕР МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)****(в) Шартты салық міндеттемелері**

Салықтарды есептеу дұрыстығына қатысты тексерістер мен зерттеулермен ірі айыппұл салуға және төлем пайызды алуға құқығы бар әртүрлі деңгейдегі реттеу органы айналысады. Есеп беру кезеңде салықтардың дұрыс есептелуін келер бес күнтізбелік жыл ішінде тексеруге болады, бірақ белгілі бір жағдайларда бұл уақыт ұзартылуы мүмкін.

Аталған мән-жайлар Қазақстандағы салық тәуекелдерінің басқа мемлекеттердегіден біршама жоғары болуына әкеп соғады. Компания Басшылығы, қолданыстағы салық заңнамасын, нормативтік талаптарды және сот шешімдерін өзінің ұғынуы тұрғысынан бастама ала отырып, салық міндеттемелері толық мөлшерде көрсетілген деп есептейді. Алайда, түрлі реттеуші органдарының салық заңнамасын түсіндіруі Компания басшылығының пікірінен өзгеше болуы мүмкіндігін ескере отырып, реттеуші органдардың тарапынан Компанияға қатысты мәжбүрлі түрде әрекет етуді қолданған жағдайда, олардың Компанияның осы қаржылық есептілігіне деген әсері елеулі болуы ықтимал.

ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ

Қаржы құралдарын пайдалану Компанияны мынадай тәуекел түрлеріне ұшыратады:

- кредиттік тәуекел;
- өтімділік тәуекелі;
- нарықтық тәуекел.

(i) Тәуекелдерді басқарудың негізгі принциптері

Директорлар кеңесі Компанияның тәуекелдерді басқару жүйесін ұйымдастыру және осы жүйенің қызмет етуін қадағалау үшін жалпы жауапкершілік көтереді.

Тәуекелдерді басқару бойынша Компанияның саясаты Компания ұшырайтын тәуекелдерді айқындау және талдау, тәуекелдің рұқсат етілген шекті мәндерін және тиісті бақылау тетіктерін бекіту мақсатында, сондай-ақ тәуекелдерді мониторингілеу және белгіленген шектеулерді ұстану үшін әзірленді. Тәуекелдерді басқару саясаты мен жүйесі нарық жағдайының және Компания қызметінің өзгеруіне байланысты өзгерістер енгізу қажеттігі тұрғысынан алғанда үнемі талданып тұрады. Компания реттелген және ықпалды бақылау жүйесін жасау мақсатында барлық қызметкер өзінің орны мен міндетін ұғынатын оқыту мен басқару стандарттары мен рәсімдерін бекітеді.

Компанияда құрылған Аудит жөніндегі комитеті Компанияның тәуекелдерді басқару бойынша саясат пен рәсімдердің орындалуын басшылықтың қалай қамтамасыз ететінін бақылайды және Компания ұшырайтын тәуекелдерге қатысты тәуекелдерді басқару жүйесінің сәйкес келуін талдайды. Аудит жөніндегі комитет өзінің қадағалау функцияларын ішкі аудит қызметімен тығыз өзара байланыс жасай отырып жүргізеді. Ішкі аудит қызметі бақылаудың ішкі тетіктеріне және тәуекелдерді басқару рәсімдеріне тұрақты (жоспарлы) және же жоспардан тыс тексеру жүргізіп тұрады, оның нәтижелері туралы Аудит жөніндегі комитетіне есеп береді.

(ii) Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел – бұл клиенттің немесе контрагенттің қаржылық құрал бойынша өзінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан Компанияның қаржылық шығынға ұшырау тәуекелі.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)****(ii) Кредиттік тәуекел (жалғасы)****Кредиттік тәуекелге ұшырағыштық**

Қаржылай активтердің баланстық құны оған қатысты Компания кредит тәуекеліне ұшырайтын максималды көлемін көрсетеді. Есеп берілетін күні кредит тәуекелінің максималды деңгейі келесіні құрады:

мың теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Сауда және басқа дебиторлық берешек	569,137,837	474,237,592
Болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	173,309,795	130,970,644
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	42,090,143	10,460,043
ДСФК қамтамасыз етілген борыштық міндеттемелері	6381	83,321
Пайдалануға шектелген ақша қаражаттары	412,825	17,164
	785,014,461	615,768,764

Сауда және басқа дебиторлық берешек

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның сауда және өзге де дебиторлық берешегінің 99.0%-ы ҚР ИИДМ АЖК-нен дебиторлық берешегіне тиесілі болды (2021 жылғы 31 желтоқсан: 99.8%). 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ел шегіндегі дебиторлық және өзге де берешекке қатысты кредиттік тәуекелге барынша ұшырау 569,144,842 мың теңгені құрады (2021 жылғы 31 желтоқсан: 474,237,592 мың теңге). Компанияның жалғыз дебиторы ҚР ИИДМ АЖК болып табылатындығына байланысты Компания кредиттік тәуекелді елеусіз деп бағалайды.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компанияда ҚР ИИДМ АЖК мерзімі өткен дебиторлық берешек болған жоқ. 9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес дебиторлық берешекке қатысты күтілетін кредиттік залалдың есептік сомасы 1,329,635 мың теңгені құрайды (2021 жылғы 31 желтоқсан: 259,335 мың теңге).

Ақша қаражаттары және олардың баламалары

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компанияның банктердегі шоттарында жалпы сомасы 42,502,968 мың теңгеге (2021 жылғы 31 желтоқсан: 10,477,207 мың теңге) ақша қаражаты болды, бұл компанияның осы активтер бойынша кредиттік тәуекелге ұшырауының ең жоғары деңгейін көрсетеді.

Ақша қаражаттары және олардың баламалары келесі қаржы институттарында орналастырылған:

мың теңгемен	Баланстық құны		
	S&P деректері бойынша несиелік рейтинг	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
«ForteBank» АҚ	B+	30,300,934	8,527,810
Halyk Bank	BB	8,731,315	611,274
«Нурбанк» АҚ	B-	3,057,766	1,320,719
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Қазынашылық комитеті мемлекеттік мекемесі	BBB	412,825	17,164
«Bank RBK» АҚ	B-	128	240
		42,502,968	10,477,207

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)****(ii) Кредиттік тәуекел (жалғасы)**

Ақша қаражаттарының және олардың баламаларының құнсыздануы 12 айлық күтілетін несиелік шығындар негізінде бағаланды және тәуекелге ұшыраған позициялардың қысқа мерзімдерін көрсетеді. Компания контрагенттердің сыртқы несиелік ұпайларына сүйене отырып, қолда бар ақша қаражаттары мен олардың баламаларының несиелік тәуекелі төмен деп санайды.

Компания 2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес ақша қаражаттары мен олардың баламаларының құнсыздануына резервті әсер етудің маңыздылығы салдарынан мойындамады.

(iii) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – ол бойынша есеп-айырысулар ақша қаражатын немесе өзге қаржы активтерін беру арқылы жүргізілетін қаржы міндеттемелерін орындау бойынша Компанияда қиындықтардың туындау тәуекелі. Компанияның өтімділікті басқару бойынша тәсілі – қабылданбайтын шығындардың туындауына жол бермей және Компания беделін тәуекелге ұшыратпай, Компанияда өзінің міндеттерін әдеттегі, сондай-ақ шиеленіскен жағдайларда өтеуі үшін жеткілікті өтімді қаражатының үнемі болуын мейлінше қамтамасыз етуде тұжырымдалады.

Өтімділік тәуекеліне ұшырағыштық

Төменде есеп берілетін күні қаржылық міндеттемелерін өтеудің шарттағы қалған мерзімдері туралы ақпарат ұсынылған. Пайыз төлемдерінің есептік сомасын қоса алғанда және есепке алу туралы әсерін жоққа шығаратын жалпы және дисконтталмаған сомалары көрсетілген.

2022 жылғы 31 желтоқсан**Шарт бойынша ақша ағымы**

мың теңгемен	Номи- налдық құны	Шарт бойынша ақша ағымы			Жиыны
		1 айдан аз	1 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан астам	
Туынды емес қаржылық міндеттемелер					
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	(19,817,009)	(19,817,009)	-	-	(19,817,009)
Банк қарыздары ²⁾	(880,423,809)	-	(55,180,251)	(825,243,558)	(880,423,809)
Өзге ағымдағы міндеттемелер	(8,051,185)	-	(8,051,185)	-	(8,051,185)
Ұзақ мерзімді кепілдік міндеттемелері	(6,412,481)	-	-	(6,412,481)	(6,412,481)
	(914,704,484)	(19,817,009)	(63,231,436)	(831,656,039)	(914,704,484)

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)****Өтімділік тәуекеліне ұшырағыштық (жалғасы)****2021 жылғы 31 желтоқсан****Шарт бойынша ақша ағымы**

мың теңгемен	Номи- налдық құны	Шарт бойынша ақша ағымы			Жиыны
		1 айдан аз	1 айдан 1 жылға дейіі	1 жылдан астам	
Туынды емес қаржылық міндеттемелер					
Кредиторлық және өзге					
берешек	(7,914,962)	(7,914,962)	-	-	(7,914,962)
Банк қарыздары ²⁾	(773,987,745)	-	(22,784,153)	(751,203,592)	(773,987,745)
Өзге ағымдағы міндеттемелер	(10,574,108)	-	(10,574,108)	-	(10,574,108)
Өзге ұзақ мерзімді міндеттемелер	(3,284,110)	-	-	(3,284,110)	(3,284,110)
	(795,760,925)	(7,914,962)	(33,358,261)	(754,487,702)	(795,760,925)

²⁾ Ұзақ мерзімді банк қарыздары бойынша ақша ағымдарына болашақ пайыз шығындары кірмейді. Сенімгерлік басқару шартына сәйкес есептелген сыйақыны қоса алғанда қарыздар бойынша шығындары ҚР ИИДМ АЖК-нан өтелуге тиіс.

(iv) Нарық тәуекелі

Нарық тәуекелі – бұл нарық бағасының, мысалға, шетел валютасын айырбастау бағамының және сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруі Компания пайдасына немесе оның қаржы құралдарының құнына жағымсыз әсер ету тәуекелі. Нарық тәуекелін басқарудағы мақсат – нарық тәуекеліне ұшырағыштықты бақылау және оны рұқсат етілген шектерде ұстап тұру, бұл кезде инвестициялардың табыстылығын оңтайландыруға қолжеткізуден тұжырымдалады.

Валюталық тәуекел

Компания сатып алу операцияларын Компанияның функционалдық валютасынан, яғни қазақтан теңгесінен ерекшеленетін валютада жүргізе отырып валюталық тәуекелге ұшырайды. Көрсетілген операциялар көбінесе АҚШ долларында көрсетілген.

Шетел валютасында көрсетілген өзге монетарлық активтер мен міндеттемелерге қатысты Компания саясаты қысқа мерзімді теңгерімсіздікті жою үшін қажет болған кезде "spot" бағамдары бойынша шетел валютасын сатып алу немесе сату арқылы жол берілетін шектерде тәуекелге ұшыраған нетто-позицияны ұстап тұруға бағытталған.

Компанияның валюталық тәуекелге ұшырағыштығы номиналды шамасына қарай төмендегідей болды:

мың теңгемен	АҚШ долл. көрсетілді	АҚШ долл. көрсетілді
	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Принципалдан алынған дебиторлық берешек	467,116,038	423,463,135
Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	121,235,125	128,063,869
Төленетін пайыздарды қоса алғанда, банк қарыздары	(775,112,098)	(722,287,914)
Сауда және өзге кредиторлық берешек	(5,278,560)	(4,768,935)
Өзге ұзақ мерзімді міндеттемелер	(1,490,390)	(734,960)
Өзге ағымдағы қаржылық міндеттемелер	(2,584,672)	(3,833,901)
Тәуекелдің таза шамасы *	(196,114,557)	(180,098,706)

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)****Валюталық тәуекел (жалғасы)**

Қаржылық кірістер мен шығындар Ескертпесінде көрсетілгендей, сенімгерлік басқару шарттарының талаптарына сәйкес компанияның есеп айырысуларды жүргізу кезінде туындайтын бағамдық айырманы қамтитын сенімгерлік басқару бойынша қажетті шығыстарды өтетуге құқығы бар.

Жыл ішінде Қазақстан қор биржасында (KASE) шетел валюталарының сауда-саттықтарында белгіленген айырбас бағамдары қолданылды (3(д) еЕскертпені қараңыз).

Сезімталдықты талдау

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша теңгенің басқа валюталарға қатысты төменде көрсетілгендей ықтимал нығаюы (әлсіреуі) шетел валютасында көрсетілген қаржы құралдарын бағалауға және пайда немесе залал мөлшеріне әсер етеді. Талдау барлық басқа айнымалылар, атап айтқанда пайыздық мөлшерлемелер өзгеріссіз қалады деген болжамға сүйене отырып жүргізілді.

мың теңгемен	Пайда немесе залал	
	Теңгенің нығаюы (10%)	Теңгенің әлсіреуі (10%)
2022 жылдың 31 желтоқсаны		
АҚШ доллары	19,611,456	(19 611 456)
2021 жылдың 31 желтоқсаны		
АҚШ доллары	18,009,871	(18,009,871)

Пайыздық тәуекел

Пайыздық ставкалардың өзгеруі негізінен тартылған кредиттер мен қарыздарға, олардың әділ құнын (белгіленген пайыздық мөлшерлемесі бар борыштық міндеттемелер) не олар бойынша ақша қаражатының болашақ ағындарын (өзгермелі пайыздық мөлшерлемесі бар борыштық міндеттемелер) өзгерте отырып әсер етеді. Компания басшылығында топтың тіркелген және өзгермелі пайыздық мөлшерлемелер арасында қандай арақатынаста бөлінуі керек екендігі туралы ресми саясат жоқ. Алайда, жаңа несиелер немесе несиелер тартылған кезде, өтеу мерзімі басталғанға дейін күтілетін кезең ішінде компания үшін қандай пайыздық мөлшерлеме – тіркелген немесе ауыспалы – тиімдірек болады деген мәселені басшылық өзінің кәсіби шешімі негізінде шешеді.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)***Пайыздық тәуекел*

Есепті күні компанияның пайыздық мөлшерлеме түрлері бойынша топтастырылған пайыздық қаржы құралдарының құрылымы келесідей болды:

мың теңгемен	Баланстық құны	
	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Белгіленген пайыздық мөлшерлеме құралдары		
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	7,955,826	8,236,850
Банк қарыздары	(763,276,800)	(693,631,833)
	(755,320,974)	(685,394,983)
Айнымалы пайыздық мөлшерлеме құралдары		
Банк қарыздары	(102,969,545)	(76,216,132)
	(102,969,545)	(76,216,132)

Өзгермелі пайыздық мөлшерлеменен қаржы құралдары бойынша ақша ағындарының сезімталдығын талдау

Есепті күнге пайыздық мөлшерлемелердің 100 базистік тармаққа (1 б.п. 0.01% - ға тең) ықтимал өзгеруі меншікті капитал мен пайда немесе залал мөлшерін ұлғайтады (азайтады). Бұл талдау барлық басқа айнымалылар, атап айтқанда шетел валюталарының айырбас бағамдары өзгеріссіз қалады деген болжамға сүйене отырып жүргізілді.

мың теңгемен	Пайда немесе залал		Меншікті капитал	
	100 б.п. арттыру	100 б.п. төмендету	100 б.п. арттыру	100 б.п. төмендету
2022 жыл				
Айнымалы пайыздық мөлшерлеме құралдары	(1,029,695)	1,029,695	(1,029,695)	1,029,695
2021 жыл				
Айнымалы пайыздық мөлшерлеме құралдары	(762,161)	762,161	(762,161)	762,161

БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті атынан Қазақстан Республикасының Үкіметі Компанияның құрылтайшысы болып табылады. Қазақстан Республикасының Үкіметі Компанияны түпкілікті нәтижеде бақылайтын тарап болып келеді.

"Байланысты Тараптар туралы ақпаратты ашу" 24 ХҚЕС (IAS) сәйкес компания босатуды қолданды, Қазақстан Республикасының Үкіметі бақылауды, бірлескен бақылауды жүзеге асыратын немесе елеулі ықпалы бар болашақ операциялар мен есеп айырысулар бойынша қалдықтар жөніндегі шарттық міндеттемелерді ашуды қоса алғанда, байланысты тараптармен операциялар және осындай операциялар бойынша қалдықтар бөлігінде ашылатын ақпараттың егжей-тегжейлі деңгейін төмендетуге мүмкіндік береді.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР (ЖАЛҒАСЫ)****Басқарушы қызметкерлермен жасалатын операциялар**

Аға басшы қызметкерлерінің есеп беру жылында алған сыйақылары 107,115 мың теңге (2021 ж.: 114,970 мың теңге) сомасын құрады.

Байланысты тараптармен жасалатын өзге операциялар

мың теңгемен	31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі мәмілелер сомасы		31 желтоқсандағы жағдай бойынша есеп-айырысу қалдығы	
	2022 ж.	2021 ж.	2022 ж.	2021 ж.
Комиссиялық сыйақылар бойынша кіріс	13,272,419	6,559,309	422,573,654	358,464,269
ҚР ИИДМ АЖК	13,272,419	6,559,309	422,573,654	358,464,269
Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	8,629,857	3,807,873	173,309,795	130,970,644
ҚР ИИДМ АЖК	8,629,857	3,807,873	173,309,795	130,970,644
Болашақта өтелетін кейінге қалдырылған кіріс	15,870,583	11,005,370	(152,491,116)	(115,873,508)
ҚР ИИДМ АЖК	15,870,583	11,005,370	(152,491,116)	(115,873,508)

2022 жыл ішінде Компания байланысқан тараптарға қызметтерді 100% толық мөлшерде өткізді (2021 ж.: 100%).

Қазақстан Республикасының Үкіметі Компания алған барлық қарыздар бойынша кепілгер болып табылады. Қазақстан Республикасының Үкіметі 2022 және 2021 жылдары берген кепілдіктердің жалпы сомасы тиісінше 2,583,789 мың АҚШ долларын және 299,214,241 мың теңгені құрайды.

ЕСЕПТІК МЕРЗІМНЕН KEЙІНГІ ЖАҒДАЙ

2023 жыл ішінде осы қаржылық есептілік шығарылған күнге дейін кредиттік келісімдер шеңберінде Компания АДБ-дан 17,978,448 мың теңге және ЕҚДБ-дан 8,789,360 мың теңге және 9,240 мың АҚШ доллары (4,168,526 мың теңгеге балама) сомасына қаржыландыру алды.

2023 жылғы 17 сәуірде Компания "Республикалық меншіктің кейбір мәселелері туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 8 қыркүйектегі №670 қаулысы, "ҚазАвтоЖол" "Ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамының Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 13 наурыздағы №90/23 шешімі, Комитеттің 2023 жылғы 20 наурыздағы №283 бұйрығы негізінде "Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті" мемлекеттік мекемесінен "Қазақавтожол" жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 100% меншікке қабылдады.